

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političsko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1-50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Po glavni skupščini v Skoplju

Skupščina v Skoplju je jasen memento Izvršnemu odboru in tudi vsem poverjeništvom UJU, da se jim je intenzivneje pripravi na skupščine in poseči v potek in vprašanja, ki so skupna vsemu učitelstvu v državi.

Poleg tekočih aktualnih vprašanj in formalnih organizacijskih poročil, smatramo za najvažnejšo nalogo teh skupščin ustvarjanje enotne stanovske ideologije v temeljih njih stanovsko in šolsko političnih vprašanj in v nalogah učiteljskega.

V koliko so skupščine odgovarjale tej svoji nalogi, ne bomo danes razpravljali.

Od prvega početka, leta 1920, pa do zadnje skupščine je videti, da preprečujejo resnejše in globlje delo skupščin vedno isti ponavljajoči se nemiri. Z vzroki istih se moramo pričeti resneje baviti, ako jih hočemo odpraviti.

Ni tako, kakor so poročali listi!

Dolgo let že opazujemo na vseh skupščinah odpor učitelstva iz notranjosti Srbije proti Beogradu. Posebno izrazito je v tem oziru učitelstvo Južne Srbije. Na drugi strani so se opazila stremeljenja srbijanskega učitelstva, da se osnuje za Južno Srbijo in za Vojvodino samostojno poverjeništvo.

V koliko je ta zahteva upravičena in bi bila v korist splošni organizaciji, je stvar razprave. Statistika nam kaže, da je v Srbiji 71 društev z 2767 člani, v Južni Srbiji 36 društev s 1540 člani, v Vojvodini 18 društev s 1875 člani in v Črni gori 9 društev s 437 člani.

Glavni momenti letošnje opozicije pa niso bili v tem in so se stalni opoziciji pridružili drugi, hrupni opozicionalci. Tudi vpliv volilne dobe in partijskih klubov ne moremo reči, da bi igral letos svojo vlogo. Res je le, da je element Južne Srbije prišel do veljave in na svoj račun.

Glavni povod letos pa je bilo popolno ma interno srbijansko vprašanje v pogledu odobritve pravil Poverjeništva UJU — Beograd, ki so bila sprejeta lansko leto na pokrajinski skupščini tega poverjeništva. Izvršni odbor ni hotel odobriti nekaterih točk v teh pravilih. Beograjsko poverjeništvo je izdalo na svoja društva in članstvo poseben letak, ki je bil tudi predmet zadnje seje poverjeništva v Zagrebu. To je dalo glavni povod in oporo letošnji opoziciji.

Dasi so se govorniki opozicije dotikali tudi vprašanj izven pravil, ker je bilo slučajno poročilo o »Izveštaju« prvo na vrsti, lahko trdimo, da je bil hrupni del opozicije brez kake idejne podlage, zato je nastopil zelo demagoško in brez pozitivne kritike in mu je bil namen le razbijati obstoječe vodstvo in izvojevati Izvršnemu odboru nezaupanje, brez kakakega stvarnega idejnega pozitivnega cilja in programa. Osebnosti in osebne izpremembe v vodstvu, drugače raje razbiti vse, je bil začetek in konec zahteve, ne da bi se kazalo s strani opozicije resno stremeljenje dati na drugi strani organizaciji stvarno kaj boljšega in solidnejšega.

Ob sebi umevno, da je tako opozicija bila še daleč od tega, pridobiti si večino,

ki se nikakor ne zadovolji z golim rušenjem organizacije, ampak hoče drugih rancij od opozicije, preden ji izroči vpliv na organizacijo.

Ne smemo si pa prikrivati, da je odrekla avtoriteta Izvršnega odbora in predsedstva na letošnji skupščini popolnoma.

V tem oziru moramo poiskati vzroke in gledati, da jih v interesu organizacije čimprej odpravimo.

Kritika glede disciplinske uredbe in uredbe o šolskih odborih nam kaže, da bi se moral Izvršni odbor v tem oziru bolj naslanjati na mišljenje poverjeništev. Izvršni odbor je dal ministrstvu glede teh uredb predstavitve, ne da bi prej zaslišal in upošteval želje in mišljenje poverjeništev. Zato nosi tudi vso odgovornost.

In to je, kar ni v redu!

Dogajalo se je, da mišljenje in stališče Izvršnega odbora često ni odgovarjalo mišljenju in stališču večine poverjeništev. V takih slučajih si Izvršni odbor ne more vzdržati avtoritete, ker večina članstva nima on, ampak ga imajo poverjenišтва za seboj. Širši glavni odbor je preokoren in predrag aparat, da bi ga mogel Izvršni odbor sklicati ob vsaki potrebi in taki priliki ter prenesti odgovornost nanj, zato je treba najti drug forum, ki bo dal polno garancijo za vzdrževanje avtoritete organizacije in bo lahko nosil odgovornost napram vsemu članstvu in v vsakem momentu.

Najjačja bo avtoriteta vodstva organizacije, ako se bo naslanjala na ožje zastopstvo vseh poverjeništev s centralnim predstvom in tajništvom, ki naj se sestane ob vsaki nujni priliki ter prevzame za svoje delo garancijo in odgovornost napram članstvu, ki ga ima za sabo. Avtoriteta, ki bo bazirala na tem temelju, bo dala polno garancijo, da tudi na skupščinah ne bo odrekla in bo v stanu vzdržati red in disciplino, potrebno za stvarno delo.

Odločilno vodstvo organizacije naj tvorijo seje predsedstva s poverjeniki, ki faktično predstavljajo zastopstvo vsega učiteljsstva iz države.

Da Izvršni odbor ne more ustrezati gornji zahtevi je videti že iz stremeljenja Bosancev na letošnji skupščini, ki so letos prvič iznesli svojo specifično zahtevo, da mora priti tudi en zastopnik poverjeništva Sarajeva v Izvršni odbor.

Predsedstvo organizacije si pa lahko v svojo oporo, za tekoče administrativne posle, osnuje dober sekretariat s potrebnimi eksperti, ki bodo imeli svoje stalne funkcije in bodo tvorili posvetovalen aparat predsedstva za tekoče posle ter organizacijsko eksekutivo.

Prepričani smo, da bo na tem temelju postavljena avtoriteta vodstva organizacije, ki bo vsak čas lahko prevzela tudi vso odgovornost napram vsemu članstvu, tudi na skupščinah prepredila meddisciplinarnost, kakor se pojavlja sedaj, ki škoduje ugledu stanu in vpliva demoralizirajoče na ostalo članstvo; prepričani pa smo tudi, da bo skupščina, ki se bo naslanjala na tako avtoriteto vodstva sposobna, da bo sama izključila nedisciplinarno članstvo in si sama napravila red za potrebno stvarno delo. Tak skupščina bo imela tudi v plenumu dovolj moči in avtoritete, da bo preprečila vsako prozorno demagogijo in da ne bo trpela v svoji sredi ljudi, ki se ne znajo resno obnašati.

kako nas bodo sprejeli in kakšne vtise bo odnesli s tega našega potovanja nazaj v svojo ožjo domovino.

V mislih na vse lepo nam je minila noč in vzrastel je dan, krasnejši kot rožmarinov cvet. Prenehali smo s sanjarjenjem, zamišljenost se je umaknila zopet svežim in veselim obrazom, na katerih pa si kmalu opazil izraze radovednosti in pričakovanja, ki se je stopnjevalo od postaje do postaje, dokler nismo začeli svojih in drugih težko pričakovanih vzklikov:

»Jo, morje, morje!«

Kakor bi se nekaj izprožilo iz naše duše, tako naglo je vzletela ta beseda na dan in kakor v tolažbo za naše dolgo potovanje smo jo sprejeli. Nič več ni bilo utrujenosti, vse je minilo na mah in gledali in občudovali smo ga, to morje čudovito, tako da sami nismo vedeli kdaj je minil čas in ura, ko smo se pripeljali do Splita.

Vožnja po morju do prijaznega mesta Bole na otoku Braču je bila zelo prijetna. Morje nas je sprejelo prijazno in dostojno, kakor se spodobi. Bilo je »mno go hrupa za nič«, bi rekli tistim, ki so nas strašili morske vožnje. Od vseh 33, kolikor se nas je vozilo, se ni pripetil nikomur niti najmanjši defekt. Bilo je le več strahu kakor resnice.

Bobovišče, Milna, Bol. — Izstopimo!

Lepa slika se ti nudi že od daleč, ko zavije parnik proti mestu. Hišice in hiše, druga pri drugi, vse lepo skupaj, da se ti vidi do daleč, kakor iz kukra, kakor v

Mnogo se je pa pokazalo tudi tehničnih pogrešk ki jih je treba odpraviti, ako hočemo napraviti naše skupščine sposobne za resno in plodovito delo.

Povsem neumevno je, zakaj ni vodstvo skupščine izvedlo svojega sklepa, da se delegati strogo ločijo od nedelegatov. To je prineslo mnogo zmede, da si nismo bili na jasnem ne glede govornikov in ne pri glasovanju.

Vsak nedelegat nam je lahko s svojimi dolgovetnimi govori in opisovanji lokalnih razmer tratil dragoceni čas. Vsakdo je hotel na dolgo opisovati svoje razmere in čisto osebne težnje. Principijelno in v svoji goroznostjo bi bilo postopati napram onim, ki se oddaljujejo od predmeta in hočejo obravnavati vprašanja, ki nam niso vsem skupna, in ne zadevajo celote učiteljsstva ter niso za vse ali vsaj velik del načelne važnosti. Na državnih skupščinah se sestajamo, da razčistimo vsem skupna vprašanja, lokalna vprašanja pa razčistimo doma, na pokrajinskih skupščinah in zborovanjih sreskih društev.

Pri glasovanju je nujno odpraviti običaj: »Prima se!« Na ta način je lahko vse sprejeto, pa najsi to vpijejo nedelegati ali galerija. Z vso energijo se moramo zavzeti za to, da se bo glasovalo samo s strani delegatov in z dviganjem rok. Naj vidi tudi opozicija, kako je močna in vodstvo, koliko zaslonbe ima s svojim stališčem v masi učiteljsstva. Popolna jasnost bo le na korist stvari in resnemu delu v blagor vsega učiteljsstva.

Vse skupščine dosedaj so nam pokazale, da so prevelike in zato njih aparat ne deluje tako, kakor bi moral. Delo v odsekih, ki so manjši in tudi obstojajo iz zastopnikov vseh poverjeništev, je mnogo plodovnejše in pozitivnejše. Ideološki pogledi učiteljsstva iz raznih pokrajin se tu zblizujejo in često zložijo popolnoma. Eden od vzrokov, da do tega ne pride v plenumu skupščine je tudi ta, ker je aparat sedanjih skupščin prevelik. Na vsakih 50 članov po en delegat za državno skupščino je preveč. Cenzus bo treba tu zvišati, ne samo iz stvarnih, temveč tudi iz gospodarskih ozirrov. Manjša delegacija, ta pa obvezna za vsa društva, bo lažje in stvarnejše delala.

Tudi gospodarski oziri privedo tu v poštev. Če računamo, da stane udeležba same enega poverjeništva — seveda z vsemi zastopniki društev vкуп — povprečno na oddaljenjšo skupščino 80.000—100.000 Din, lahko računamo, da se izda za vsako skupščino do pol milijona stanovskega denarja. Iz tega vzroka se tudi določba, da se odpošlje na skupščino na vsakih 50 članov po en delegat, ni nikdar izvajala in je nezmislno, da jo obdržimo še nadalje v pravilih.

Nehote se moramo vprašati, če smo dosegli z ozirom na te izdatke tudi primeren rezultat?

V tem oziru bi se dalo mnogo ekonomičnejše postopati, če bi prišla samo glavna na upravo prvi dan na skupščino ter bi vsa poverjeništva prijavila in delegirala v posredne odseke svoje sposobne člane že vnaprej, da bi pripravili material za skupščino. Ne bi se dogodilo, kakor letos, da je večina delegacije izgubila pravzaprav za stvarno delo brezplodno skoro dva dni, tretjega pa ji je odvzela hrupna obstrukcija opozicije, ki je v sedanjih resnih časih najmanj primerna na skupščini učiteljsstva.

kakšni pravilnični deželi, tja kamor sta zšla nekoč Janko in Metka.

Pa tudi od blizu in v notranjosti mesto ni napačno. Res je, da ne nudi lika kakakega bogatega letovišča, kar pa je za take kolonije mnogo boljše in pripravnije.

Morda je bil prve dni kdo razočaran, vendar je vsakdo moral uvideti, da se za tak mal denar, ki smo ga dali, ne nudijo hotelske sobe in bogate postrežbe, zato smo se vsemu kmalu privadili in bili s tem, kar imamo prav zadovoljni. Tovariši smo dobili v posest celo hišo, ki jo je vzel Feri (dobil Savez) ta namen v našem tveganju pa so bile nameščene na tamkajšnji osnovni šoli.

Kar je glavno: bilo je vse snažno in čisto in tudi dovolj prostorno. Spalo nas je po več v eni sobi, kar nam pa ni vzel do bre volje, ampak še nasprotno smo marsikatero razdrli, ki je drugače ne bi. Privadili smo se docela drug drugega in se prav do bro razumeli.

Lepo je bilo in zato je hitro minilo. Zdi se mi, da je bila vsa doba našega bivanja tam en lep, krasen in prijeten solnčni dan v naših počitnicah.

Solnce, morje, prijetni večeri, ribji lovi, vožnje po morju, lepe, prijetne tople noči, vse nam ostane v najlepšem spominu. Vse to smo se zaljubili tako zelo, da smo sami nase pozabili.

Kakor dobri bratje in sestre smo se ljubili in razumeli, vedno smo bili skupaj, kakor nerazdružljiva četa. Vsa svoja čustva,

Povsem ponesrečil se je letošnji prvi poizkus, ko so se referati objavili. Debatte, ki je glavna pri referatu in ki najbolj zbliža in razbistri naziranja, ni bilo in bi je tudi ne bilo, če bi odsek za teme iznesel svoje poročilo. Vsaj glavne teme je treba dati prej obvezno v obravnavo vsem sreskim društvom in pokrajinskim skupščinam poverjeništev, če hočemo priti do pozitivnih rezultatov in uspehov. Zato mora biti referat pravočasno objavljen. Le na podlagi tega se bo razvila tudi na glavni skupščini stvarna in plodna debata ter bo dosegel referat svoj namen.

Isto velja tudi za »Izveštaj« o delu centralne uprave za prešlo leto, ki je izšel tiskan. Delegati so prejeli obširno tiskano poročilo uprave šele na skupščini v roke. Kako naj ga prečitajo in se poglobe v posredina vprašanja? Zato je bila tudi vsa kritika tega poročila zelo površna in enostrana. Ako hočemo priti do resne in stvarne kritike o delu uprave, z resnim prizadevanjem odpraviti nedostatke in pokazati tudi pot za izboljšanje organizacije, je nujno potrebno, da prejemo vsa sreska društva in poverjeništva že prej pravočasno »Izveštaj«, da ga lahko prouče in se pripravijo na stvarno kritiko. Ne bodo se ponavljali potem več dogodki, kakršni so bili letos!

Resna in stvarna debata onemogoči tudi vsako destruktivno opozicijo, ki ji je namen le sabotirati delo in se loviti za osebnostmi.

Ne moremo prezreti, preden končamo, enega vprašanja, t. j. vprašanja osebne časti, mimo katerega ne smemo iti. Mišljenje, kakor je obstojalo in še obstaja, da se do političnega ali načelnega nasprotnika nima obzira v pogledu varovanja osebne časti, je treba pobijati. Padale so javno besede proti vodstvu in predsedstvu, padale so pa tudi medsebojne besede v plenumu, ki bi ne smele padati. Treba bo v tem oziru bolj varovati dostojanstvo stanu in skupščine.

Mirno lahko rečemo, da je opozicija na letošnji skupščini sicer momentano zbila malo avtoriteto Izvršnemu odboru, a s svojimi metodami niti sebi ni koristila, še manj celokupnemu stanu. Opozicija, ki se ne opira na stvaren program dela in pozitivne idejne temelje, je že po sebi brez bodočnosti, še bolj pa, če nima pokazati ni trohice svojega pozitivnega stvarnega dela ter obstoja vse njeno delo le ob zabavljanju in spodtikanju ob vsem, kar drugi delajo in se trudijo za koristi stanu in šole. Taka opozicija si nikdar ne bo dobila tal med večino učiteljsstva, pa če nastopa še tako teroristično. Celo lastni pristaji se je bodo naveličali in ji pričeli obračati hrbet. Le šibka opozicija, ki ni sposobna se uveljaviti s stvarnim delom, se poslužuje metode abstinence, terorja in hrupne obstrukcije; zdrava opozicija se uveljavlja in konkurira s pozitivnim delom.

Zato tudi letošnjih dogodkov na skupščini v Skoplju ne smemo vzeti tako tragično, kakor so to iznesli razni časopisi in smo prepričani, da imamo v sebi še vedno dovolj moči in sile za odpravo nedostakov, ki smo jih opazili tekom let in s tem okrepiti organizacijo, česar ne odrekamo tudi gotovemu delu opozicije, ki jo srečavamo na naših glavnih skupščinah.

Ivan Dimnik.

LISTEK.

IVAN KOVIČ:

Letovanje učiteljev-feri-jalcev na Bolu v Dalmaciji.

Lepo število tovarišev in tovarišice se nas je zbralo dne 13. julija na ljubljanskem kolodvoru, odkoder smo se ob 13. uri odpeljali proti Karlovcu v Split in dalje na Bol na naše počitniško letovanje.

Vožnja sicer dolga, je vendar hitro minila, saj so se kmalu razvezali izpočetka še bolj tihi jezički. Izprva bolj plahi, smo se kmalu spoznali in sporazumeli in skoro je zavladovala prava domačnost v našem vozu, ki je bil tja do Splita izključno rezerviran za nas.

Za lepim solnčnim dnem je nastopil krasen večer in še krasnejša noč, ki jo je tja do ranega jutra osvetljevala tiha luna in je s svojo čudovito svetlobo razkazovala še mnogim neznani in tuj svet pred nami in za nami do ranega jutra. Nekateri, ki so bili že vajeni takih in podobnih voženj, so polegali in pospali in v snu morda zasanjali in ugrabili, kakšno bo pač življenje v kate-rega se vozimo, neki za 15, a srečnejši in bolj petični celo za mesec dni. Zopet drugi smo presranjali noč z odprtimi očmi in občudovali to naravno krasoto. Tudi nam so se vsiljevale misli, kako bomo zadovoljni s tem svojim prvim poletom v neznani kraj,

ki jih nismo mogli izdati, smo izlili ob takih lepih večerih in priljubljene narodne pesmi. Takrat se je naša duša ob toliki lepoti razživila, dala je duška svojim notranjim občutkom. Tudi morje se je veselilo z nami in nas spremljalo s svojim veličastnim glasom. Veselilo se je naših mladih in svežih src, veselilo se je naše sloge — morda je mislilo na bodočnost, ko bo zapelo enkrat svobodno tudi tam preko s svojimi še neodrešenimi brati.

Življenje nam je potekalo hitro. Dnevi so se bližali h koncu, kakor bi jih podil kdo z nevidno roko in nismo se niti prav zavdali in že je prišel dan slovesa in ločitve. Težko je bilo oboje.

Morda se je celo na skrivnem kdo zalubil in našel svojo izvoljenko v tem kratkem času. Temu je bilo slovo gotovo še težje. A nič zato. Tem raje se bo spominjal nazaj in tembolj ga bo gnalo, da prihodnje leto poseti zopet kraj, kjer je pustil svoje srece.

Gotovo pa smo se zaljubili vsi v eno in to si ti naše divno morje. Poslavljali smo se od Tebe, kakor fant od dekleta, ki mora nenadoma odpotovati in težko nam je bilo slovo. Ali ob slovesu smo ti obljubili, da te ne pozabimo tako kmalu in da še pridemo. V slovo smo te še zadnjikrat poljubili in ta tvoj poljub, ki smo ga ponesli s seboj, nam ostane neizbrisno v spominu ter nam da novih moči za naše delo in nas opominja, da se prihodnje leto zopet povrnemo v tvoje naročje.

Državna skupščina UJU v Skoplju.

Izredno burna skupščina. — Vzroki niso resnejšega in širšega značaja. — Odpor ima le interni značaj med srbskimi tovariši. — Odnosi med poverjeništvom so ostali dobri in prijateljski. — Odseki, v katerih so delali zastopniki vseh poverjeništev v najlepši harmoniji, so izvršili mnogo pozitivnega in dali upravi potrebne direktive, glede stališč in zahtev učiteljstva.

Zopet smo natlačili najpotrebnejše v kovčge in sedli na vlak, da pohitimo, kamor nas kliče stanovska samozavest. Tokrat je stala pred nami silna razdalja — odhajali smo v carsko Skopje v Južno Srbijo, recite Macedonijo.

Vročina, suša, prah, bojazen pred neprijetnostmi dolge vožnje, vse to nam je rojilo po glavi.

Toda ljubeznivost ljubljanskega ravnateljstva državnih železnic nam je odvzela že v sredo 17. t. m. polovico skrbi.

Udobni »Pullman«, v katerega smo vstopili, da nas popelje na jug, nam je pregnal slabe misli in vožnja v Skopje in nazaj je bila za nas kaj prijetna izprememba našega drugačije precej enoličnega poletovanja. Vsa čast našemu poverjeništvu, da nam je poskrbelo to udobnost, a hvala tudi onim g. železniškim uradnikom in uslužbencem, ki so nam bili med potjo tako uslužni, da smo brez incidentov prepotovali vso dolprogo tja in nazaj.

Tovarišem drugih društev pa bodi to v pouk, da mora človek doma poskrbeti za komoditeto in da ni treba potem med potjo stresati sitnosti nad tovariši (icami), ki so si znali pomagati.

Toda dovolj o vagonu.

Brzovlak je sopihal proti jugu in v četrtek 18. t. m. točno ob 11:19 smo bili v Skoplju. Na postaji razdelitev na hotele in drugam, pa hajdi v mesto.

Utis na nas srednje dober — potem h kosilu.

SEJA GLAVNEGA ODBORA.

Popoldne se je že vršila seja Glavnega odbora, nato sestanek z delegati v Sokolskem domu. Pri teh sestankih je bil izdelan program dela za skupščino, bili so izvoljeni razni odseki itd.

OTVORITEV GLAVNEGA ZBOROVANJA.

Drugega dne v petek 19. avgusta je bila ob 9. uri dopoldne otvorjena glavna skupščina.

Udeležba je bila jako velika, posebno iz Južne Srbije je bilo učiteljstvo v jako velikem številu udeleženo. Vseh udeležencev je bilo nad 3000, od teh 306 delegatov, ki so zastopali 169 učiteljskih društev iz cele države.

Predsednik tov. Vlada Petrović jo je otvoril z nagovorom, v katerem je obujal v nas zgodovinske reminiscence, povdral pomen Skoplja, carske prestolice Dušana Silnega in prehajal v sedanost.

V nadaljnjem je omenjal vojno dobo, dobo topov in današnjo dobo mirnega kulturnega razvoja.

»Danes so tu zbrani učitelji,« vzklikne in omenja njih visoko kulturno misijo, njihovo ljubezen do domovine, do naroda in do krajev, v katerih žive.

»S trpljenjem tukajšnjega naroda je tesno zvezano učiteljstvo,« nadaljuje, »na stotine je imen učiteljev, ki so se tu odlikovali.«

Nato našteva imena nekaterih junakov, ki so padli za narod in za našo svobodo.

Učitelj je žrtvoval vse za svobodo in za veličino naroda.

»Mrtvim hvala, živim hvala.«

Omenja polaganje računa o delu odborov. Več dela, več podpore pričakuje od učiteljstva.

Pri tem pa rabimo sloge, strankarstvo proč od nas! Edino ta politika je za nas. Del naših tovarišev je, ki so politično proč od nas. Vsi bi morali pod eno streho.

Našteva nekoliko del upravnega odbora in pravi, da so delali le za dobro šole in učiteljstva.

Otvorja sedmo državno skupščino in pozdravlja vse udeležence, upajoč, da bo naše delo uspešno.

Njegovim prisrčnim besedam sledi buren aplavz.

Pozdravi.

Nato se spominja Njeg. Veličanstva in predlaga vdanostno brzojavko, ki se odpošlje na Bled.

Temu slede pozdravi gostom.

Mnogo lepih vtisov in nešteto nepozabnih trenutkov smo odnesli v svojo ožjo domovino. Reči moram, da nismo odhajali razočarani. Kakor smo prej omahovali, tako smo bili zdaj veseli, da smo se odločili za ta prvi korak. In naj bo ta prvi korak, ki smo ga prestopili tako dostojno v vzpodbudo tudi vsem tistim, ki so takrat omahovali in se strašili kolonije ter se niso upali na pot! Naj ne bo ta naša prva kolonija na morju tudi zadnja, ampak naj gre vodstvo teh kolonij, t. j. U. F. Savez, svojo neustrašeno pot naprej in doživeli bomo, ako nam Bog zdravje da, še par prav lepih in prijetnih uric in razvedrila skupno z našimi tovariši (icami), v naših počitnicah!

Za vse te lepe dni, za vse te prijetne urice in trenutke v letošnjih počitnicah, za vse to pa gre zaslugu vodstvu U. F. S. z njegovim agilnim in požrtvovalnim predsednikom na čelu, za kar mu bodi na tem mestu izrečena najiskrenejša zahvala.

Najprej predstavlja g. velikega župana skopljanske oblasti kot velikega prijatelja učiteljstva. Pozdravlja odposlanca ministrstva prosvete, pomočnika komandanta mesta, upravitelja učiteljišča, predsednika mestne občine.

Omenja, da se nahaja med nami tovarišica Božena Kralova iz Prage, zastopnica Čehoslovakov.

Pozdravlja urednika »Narodnega Dela«, zastopnico narodnega ženskega Saveza in slednjič novinarje.

Učiteljstvo je posebno zastopnico slovaškega učiteljstva burno pozdravljalo.

Nato čita došle brzojavne in pismene pozdrave raznih korporacij.

V proslavo skupščine je izdalo »Narodno Delo« slavnostno brošuro z več slikami. V brošuri so tudi sestavki dr. Brežnika in Pavla Flereta o slovenskem šolstvu in pedagoškem gibanju. »Narodno Delo« je tudi zelo okusno opremilo dvorano Sokolskega doma z raznimi nacionalnimi deli in slikami.

Urednik »Narodnega Dela« Peter Petrović se oglasi k besedi in čita govor, v katerem nas pozdravlja in ugotavlja, da je učitelj pri nas najvažnejši delavec pri zidanju države. Učitelji so nosilci nacionalne kulture, ki jih čaka še velika naloga. Država počiva na prosveti.

Volitve odsekov in zapisnikarjev.

Temu slede volitve raznih odsekov. Izvoljeni so vsi po sporazumu prejšnjega dne soglasno.

Odseki so popoldne podrobno pripravljali predloge za naslednji dan skupščine. V odseke so bili izbrani od slovenske delegacije tov. Anton Skala, v odsek za pravila, Josip Ribičič v odsek za glavno poročilo, Dušan Šestan v odsek za predloge, Ljudevik Musek v gospodarski odsek, Josip Kobal v verifikacijski odsek in Janko Polak v odsek za teme.

Ravno tako izvoli skupščina zapisnikarje od slovenskih delegatov tov. Anton Mervič, Jos. Trpin, I. Malenškova in Ciril Hočevnar.

Slediti bi moralo poročilo glavnega in nadzornega odbora. Toda na predsednikov predlog je to preneseno na drugi dan, da ga lahko prej prouči v to izvoljeni odsek.

Isto se zgodi s proračunom Udruženja za 1927/28. leto. Odkazan je soglasno finančnemu odboru.

Predlogi so odkazani odsekom.

Poročila verifikacijskega odbora ni bilo. Ravno tako je bila skupščina zadovoljna, da sta odpadla na predsednikov predlog oba referata, ker sta bila že natisnjena v »Narodni Prosveti«.

Nato govori predsednik o izletih, omenja banket, ki bo naslednjega dne. Priporočila dela, ki so izdana v našo počastitev.

Tedaj je prišel med nas še en zastopnik armade, ki ga predsednik toplo pozdravi, skupščina pa vzklika »Živela vojska!«

Za zvečer napoveduje še tovariški sestanek.

Nacionalni delavec iz bivšega turškega carstva.

Tov. Stojan Kapetanović je predstavil Nikola Divljakovića, učitelja, starca četnika, ki so ga Bolgari mučili in povredili sledeče: Kot bivši predsednik srbske narodne organizacije v Turčiji predstavljamo Vam bivšega učitelja in četnika iz Turčije, ki je fizična žrtev bolgarskih nasilstev, ki so mu izruvali jezik, a moralna žrtev naše državne administracije. Čeravno je fizično in umsko pohabljenec, vendar ni smatrala država za potrebno urediti njegovega vprašanja vsaj tako, da bi mogel živeti kot človek. Vsega skupaj prejema samo 100 dinarjev invalidnine, a s tem mora vzdrževati sebe, ženo in sina. Zato se obrača na vse s prošnjo, da mu obljubijo zavzeti se za tega nesrečnika.

Na grobu neznanega junaka.

Predsednik je zaključil predpoldansko zborovanje in pozval vse učiteljstvo, da se udeležijo sprevoda k spomeniku neznanega junaka. Velika povorka nad 2000 učiteljskega Srbov, Hrvatov in Slovencev je krenila z vojaško godbo na čelu do spomenika neznanega junaka. Tu so že čakali zastopniki oblastev in predsedništvo skupščine. Štiri učiteljice, ki so bile na čelu povorke, so položile pred spomenik krasen venec. Pred spomenikom je govoril v imenu UJU tov. Skavič, poverjenik UJU iz Zagreba, sledeče:

Bratje in sestre, pod vodstvom velike ideje edinstva naroda in pod vodstvom velike ljubezni do bodočnosti našega naroda, smo se zbrali mi narodni učitelji v mestu velikega Dušana, da se pogovorimo, kako bode naše delo najplodnejše za srečo in napredek naše velike domovine. Naše delo pa ne bi bilo popolno, če se ne bi poklonili onim vojnim velikanom, ki so bolj ljubili bodočnost nego sedanost, in ki so vzdali svoja življenja in kosti v temelje naše velike domovine.

Po tej nacionalni manifestaciji so odšli odsekovi člani takoj na delo in so skoraj

vsi odseki zborovali nepretrgoma do večera. Material in predlogi, ki so ga pripravili odseki, je bil jako stvaren in plodovit ter so z njim dane odboru vse direktive.

DRUGI DAN GLAVNEGA ZBOROVANJA.

V soboto 20. t. m. so prišla na vrsto poročila odsekov.

Prvi odsek je podal mišljenje o poročilu o delovanju Glavnega in Izvršnega odbora, ki je bilo predloženo skupščini tiskano, odsek izraža hvalo odboru in predlaga skupščini, da sprejme poročilo — povdarjajoč uspehe Izvršnega odbora.

Izrazi pa splošno željo, da odslej dalje Glavni odbor tiska svoje poročilo in ga razpošlje vsaj 10 dni pred skupščino društvom, da se o njem potem razpravlja.

Iz tiskanega letnega poročila UJU o delu UJU posnemamo sledeče:

DELOVANJE UJU V POSLOVNEM LETU 1926. 27. IN VAŽNEJŠI DOGODKI V PROSVETI.

(Iz poročila, ki ga je podal Izvršni odbor v »Izveštaju«.)

Pregled članstva UJU.

Na koncu tek. upravnega leta je štelu Udruženje 12.965 članov in članic, t. j. porastek 511 članov napram letu 1925./26. Vsega skupaj ima Udruženje 258 okrajnih učiteljskih društev, t. j. 25 društev več, kakor lansko leto.

Poedina poverjeništa imajo sledeče število članstva: poverjenišvo Beograd ima sedaj 6623 članov, t. j. 143 članov več kakor lansko leto ter 134 okrajnih društev, pri katerih ima zaznamovati v letošnjem letu ustanovitve 14 novih društev. Poverjenišvo Zagreb ima 2024 članov, t. j. 16 članov manj kakor lansko leto, in ima 52 sreskih društev s prirastkom štirih v prejšnjem letu. Poverjenišvo Ljubljana obsega 32 okrajnih učiteljskih društev z 2717 članov, t. j. 393 novih plačujočih članov v tekočem letu. Poverjenišvo Sarajevo ima 24 sreskih društev, od katerih je 5 novih v tekočem letu ter 863 članov s prirastkom 16 članov v tekočem letu. Poverjenišvo Split ima 15 okrajnih učiteljskih društev, v tekočem letu 2 novi ter 738 članov, t. j. za 159 članov manj od prejšnjega leta.

DELOVANJE POEDINIH POVERJENIŠTEV UJU.

Poverjenišvo UJU Beograd

je v tekočem letu posvečalo posebno pažnjo organizaciji in je obnavljalo stara ter formiralo nova sreska društva na svojem teritoriju, zato se je dvignilo za 14 novih društev. Uprava poverjenišva je bila z okrožnicami v vednem kontaktu s svojimi društvi ter jim je dajala navodila za delovanje in je zaslila svoja društva tudi glede mišljenja v poedinih vprašanjih.

Poverjenišvo je ustanovilo podporni fond, ki ima 18.780 Din gotovine.

V humanem oziru je delovalo na okrepitvi fonda za učiteljsko siročad. Iz istega je v Božiču in Veliki noči naklonilo učiteljskim sirotam podpore v znesku 67.750 Din. Delovalo je na to, da se urede penzije prosvetno-kulturnim delavcem v Južni Srbiji in se jim do reguliranja penzije daje vsaj izredna pomoč. Na intervencijo poverjenišva UJU je ministrstvo prosvete pomagalo 18 takim družinam z vsoto 58.000 Din.

V materialnem oziru je poverjenišvo delovalo z zbiranjem prispevkov za zidanje učiteljskega doma. V tekočem letu je zbralo 50.939 Din, da je narastel fond za zidanje doma na 658.633 Din.

V pogledu zaščite osebnih interesov učiteljstva in šolstva je uprava poverjenišva često intervenirala pri prosvetni oblasti v vseh skupnih zadevah in tudi v vseh zadevah, v katerih so se obračali do poverjenišva poedinci ali učiteljska društva.

V pogledu donošenja zakonov in zakonitih odredb je sodelovalo z Izvršnim odborom pri pretresanju projekta zakona o narodnih šolah. Poverjenišvo je posebno nastopilo proti praksi, da se učiteljstvo premešča in nastavlja po čl. 71. uradniškega zakona. Zastopalo je stališče, da se učiteljstvo disciplinsko kaznuje in zaslišuje po določbah uradniškega zakona in ne s posebno uredbo.

Glede tiska je omeniti, da je izdajalo svoj mesečni ilustrirani mladinski list »Zorica«, ki izhaja že peto leto.

V svojem Učiteljskem Domu je vzdrževalo penzionat za učiteljsko deco, ki se šola v Beogradu. V penzionatu je bilo 36 deklic in 44 dečkov. Brezplačno jih je sprejelo poverjenišvo dvojce, a z brezplačnim stanovanjem 14. Vsi so imeli v penzionatu stanovanje z razsvetljavo, kurjavo, pranjem perila, hrano, učilnico za dnevno delo, zdravnika in ambulanco pomoč za lažje obolenosti.

Nadaljevalo se je delo za izpopolnitev in ureditev šolskega muzeja Jovana Gavrilovića, ki ga vzdržuje poverjenišvo.

V svrhu okrepitev delovanja učiteljskega naraščaja na raznih učiteljiščih, posebno v pogledu proučavanja poedinih vprašanj glede pouka, šolstva, narodnega življenja itd. v poedinih oblastih je poverjenišvo razdelilo na deset učiteljišč vsoto 5000 Din za učiteljiščne, ki bodo izdelali najboljši referat v zamišljenih pogledih ob priliki proslave sv. Save.

Poverjenišvo je priredilo od 15. avgusta do 15. septembra 1927 pedagoški tečaj, v katerega je bilo sprejetih 62 učiteljev in učiteljic iz vseh krajev kraljevine.

Poverjenišvo UJU Zagreb.

Poverjenišvo UJU Zagreb se je moralo v tekočem letu v prvi vrsti baviti z reorganizacijami premišljanj, ki so se izvršila v letu 1925./26. Ta premeščanja so zelo nepovoljno vplivala na člane Udruženja, tako da so isti pričeli izgubljati vero v silo in potrebo naše stanovske organizacije. Na loga poverjenišva v prejšnjem poslovnem letu je bila v prvi vrsti v tem, da zadovolji članstvo v tem pogledu in se posluži vseh dopuščenih sredstev, da pomaga svojim članom. Sprva je poverjenišvo samo s skeptom gledalo na uspeh svojega dela, a končno je vendar doseglo toliko, da se je vzdržalo število članstva v organizaciji do mala na isti višini, kakor v prejšnjem letu. Članstvo ni klonilo pred premeščanjem in tudi ni izgubilo vere v moč in vrednost svoje organizacije. V tem pogledu je bil v veliko oporo poverjenišvu Izvršni odbor v Beogradu, posebno njegov predsednik, ki se je odločno in z vso vnetostjo potezal za pravice članstva. Sreska društva so v tem pogledu tudi storila svojo dolžnost in so vzdrževala članstvo na višini.

Poverjenišvo je imelo redne mesečne seje ožjega sosveta ter 4. julija 1927 tudi sejo širjega sosveta in VI. pokrajinsko skupščino.

Ožji sosvet je reševal vprašanja, ki se nanašajo na razvoj organizacije ter ona, ki so jih prednašali poedini člani in sreska društva. Predvsem je bilo aktualno vprašanje uredbe o oblastnih in krajevnih šolskih odborih, o disciplinskih sodiščih, o učnem načrtu, o šolskem zakonu, o novih pravilih UJU, s katerimi vprašanji se je v prvi vrsti bavilo poverjenišvo.

Mnogo si je prizadevalo, da vstopijo v Udruženje vsi oni učitelji in učiteljice, ki so bili do sedaj izven njega.

Dočim so člani, ki so bili prej člani Saveza Hrvatskih Učiteljskih Društva, bili prej odločni nasprotniki naše organizacije, so pričeli sedaj spoznavati, da njihova pasivnost in osamljenost ni na korist stanu. S tem v zvezi so pričeli iskati načina, kako bi vstopili v našo edinstveno organizacijo. Četudi to vprašanje še ni popolnoma realizirano, znači to korak naprej k zblizanju in skupnemu delu. Tekom tekočega leta so se vodili neobvezni dogovori med poedini člani poverjenišva in vodilnimi člani izven Udruženja v pogledu, kako bi se dalo rešiti to vprašanje.

Poverjenišvo UJU Ljubljana.

V tem pogledu je »Učiteljski Tovariš« prinesel obširno poročilo ob priliki pokrajinske skupščine, zato ga tu opuščamo.

Poverjenišvo UJU Sarajevo.

Sklepi pokrajinske skupščine tega poverjenišva v prejšnjem letu niso bili vsi izvedeni.

Učiteljska Samopomoč se ni osnovala v poedinih oblastih, izvzemši tuzlanske oblasti. Ni se osnoval časopis, ki bi služil za sestavljanje šolskih knjig. Od članov upravnega odbora tega poverjenišva, ki so bili izvoljeni za tri leta se niso vsi odzvali svojim dolžnostim. Poverjenišvo je sklicalo pokrajinsko skupščino in sedem sej, na katerih so se reševala razna aktualna vprašanja.

V pogledu zaščite interesov šole in učiteljstva je poverjenišvo povzelo sledeče korake. V oktobru je razposlalo projekt šolskega zakona v 100 izvodih na 51 naslovov s pozivom, da sodelujejo poedinci. Pozivu so se odzvala po večini le nekatera društva. Od 51 naslovov se je odzvalo le 9 strank, t. j. 18%, niti ena petina. Ves elaborat je obdelala anketa sarajevskih šolskih upraviteljev pod vodstvom poverjenišva.

Na iniciativo predsednika UJU je bil sklican v Sarajevo 27. oktobra 1926 oblastni učiteljski zbor. Izposlovan je bil potreben dopust vsemu učiteljstvu in delegatom sarajevske oblasti. Dočim so se prvi odzvali pozivu, sta prispela od zunaj le delegata dveh društev, ki pa tudi nista sodelovala pri razpravah. Resolucije tega zbora so bile natisnjene v »Narodni Prosveti« in predložene pristojni oblasti. Edini vidni uspeh tega zbora je bil ta, da so ostale v Bosni in Hercegovini nadalje v veljavi stare učne knjige.

Apel tega zbora, da se prične zbirati za oblastni Učiteljski Dom prispevke, je ostal glas vprijočega v puščavi.

Na poziv Izvršnega odbora od 29. aprila t. l. je izdalo poverjenišvo okrožnico na vsa društva, da se izjavijo o šolskih razmerah v Bosni in Hercegovini. Odgovore je prejelo poverjenišvo samo iz 5 srezov, ki so bili poslani Izvršnemu odboru.

Na poziv Izvršnega odbora od 15. aprila t. l. je poverjenišvo izdalo na vsa društva okrožnico, da društva protestirajo proti krivicam in nepravilnostim, ki so se v tem času vršile učiteljstvu.

V pogledu stanovske organizacije se je poverjenišvo trudilo, da čimbolj ukrepi organizacijo na teritoriju Bosne in Hercegovine in dvigne članstvo. Imenik članstva je sprva poslalo poverjenišvo samo 6 društev, a pozneje jih je prijavilo 24, tako da samo eno društvo ni izpolnilo svoje dolžnosti.

Poverjenišvo je zasliskalo svoja društva v pogledu reorganizacije Udruženja. Mišljenja, ki so jih podala društva, so različna. Sedem društev sploh ni podalo nikakega mišljenja. Dvojce društev si je osvojilo v polnem obsegu predloge poverjenišva. Dvojce društev se je izreklo za oblastno poverjenišva. Tem se je pridružilo še troje društev, ki se izrekajo za oblastne organizacije. Eno društvo pa za oblastno delegacijo. Dvojce društev se je izreklo za

pokrajinska poverjeništa v sedanji obliki. Nekatera društva se izrekajo odločno proti oblastnim poverjeništvom, druga proti poverjeništvom vobče in so za direkten stik društev s centralo.

Ze leta 1925. se je pokrenila ideja za zidanje oblastnega Učiteljskega Doma. Nekatera društva so z vso vneto pričela delovati na tej ideji, večina pa je ostala pri tem popolnoma pasivna. Sarajevsko društvo je zbralo za Učiteljski Dom v svojem delokrogu 31.000 Din.

Sej poverjenikov in centralne uprave, ki so se vršile v Zagrebu, se poverjeništvu Sarajevo ni moglo udeležiti zaradi materialnih nepravil. Pooblastilo je poverjenika iz Beograda g. Milana Popovića, ki se po polnoma sklada z naziranjem zastopnikov tega poverjeništa, da zastopa na sejah poverjenikov tudi poverjenstvo Sarajevo.

Izvršni odbor je poslal poverjenstvu spisak dolžnikov za »Učitelja« in »Narodno Prosveto« in bloke za Djački Dom. Ta spisak je poverjenstvo poslalo gg. velikim županom v poedinah oblastih, da isti moralno vplivajo na prizadete. Poverjenstvo upa, da je imelo to uspeh. (!!!?)

Glede penzijskega fonda se je poverjenstvo obrnilo potom Izvršnega odbora na ministristvo financ, da se isti vrne delegaciji ministristva financ v Sarajevo. V celoti je šlo za vsoto 550.000 Din, ker so pri tem še razni drugi dolgovi in vloge učiteljskega pri državi. Poverjenstvo je mišljenja, da ministristvo odobri povratek tega zneska učiteljstvu. Učiteljsko pa hoče pozvati, da odstopi te vsote v korist oblastnega Učiteljskega Doma.

Za siroto narodnega mučenika pokojnega učitelja Veljka Čubrilovića, je poverjenstvo napravilo posebno vlogo na Narodno skupščino, da se mu prizna državno pomoč.

Glede zapuščine pokojnega Hacı Save Kosanovića je poverjenstvo napravilo več korakov. Upravo legata te zapuščine je poverjenstvo prevzelo od velikega župana 10. julija 1926 na osnovi rešenja ministristva prosvete. Gotovina je tega dne znašala 7520 Din. Zapuščina je bila znatno izčrpana zaradi prevelike izrabe in premarle pažnje od strani prejšnjega upravitelja. Na takšah je preostalo dolga 10.700 Din. Poverjenstvo se je trudilo, da uredi ta fond in je končno prišlo do rezultata; ako se odbije od raznih dohodkov v znesku 33.402 Din vsoto 18.393 Din, ostane mala razlika 15.068 Din, ki kaže stanje blagajne te zapuščine.

Poverjeništvu UJU Split.

Posebno pažnjo je posvetilo v tekočem letu poverjeništvu načrtu novih pravil UJU, uredi o učiteljskih disciplinskih sodiščih, o uredbi v oblastnih in krajevnih šolskih odborih, učnem načrtu in je delovalo na to, da se vse te zadeve spravijo v sklad s potrebami in zahtevami učiteljskega in šole na teritoriju tega poverjeništa.

Dober del časa in svojega dela je posvetilo zbiranju učiteljskega in jačanju stanovske zavesti in organizacije. V to svrhu je vzdrževalo najožji in nepretrgani kontakt s sreskimi društvi, vzbujalo jih je k delu in izvrševanju stanovskih dolžnosti, potom svojega glasila »Pokreta« in često tudi z raznimi okrožnicami.

V tem pogledu je doseglo poverjeništvu vidne uspehe in so vsa sreska društva intenzivno delovala. Mnogi, posebno najmlajši tovariši in tovarišice, ki so do sedaj stali ob strani, so pristopili v organizacijo. Iz letargije je stopilo dubrovačko in kninsko društvo, obnovilo se imotsko in neretvansko društvo. Ta društva sedaj delujejo s pomlajeno silo in s svojim starim žarom.

Zaradi uspešnejšega dela so osnovani pri poverjeništvu 4 stalni odseki, in sicer: gospodarski, pravni, prosvetni in organizacijsko-propagandni. V področju poverjeništa se osnuje Učiteljska Samopomoč.

Poverjeništvu je bilo v najožjem kontaktu z Izvršnim odborom v Beogradu, kakor z ostalimi poverjeništvu. Potom svojega podpredsednika I. Kutlače in tajnika A. Kacića je prisostvovala poverjeništvu sejam poverjenikov v Zagrebu in širjemu glavnemu odboru v Beogradu.

DELOVANJE IZVRŠNEGA ODBORA V UPRAVNEM LETU 1926/27.

Po skupščini v Beogradu si je Izvršni odbor izdelal delovni program za tekoče leto ter je izdal poseben proglas temeljnih smernic svojega dela in stališča na celotno skupno učiteljsko, ki je bil objavljen v »Narodni Prosveti«.

Izbran je bil redakcijski odbor za »Narodno Prosveto« in »Učitelja«.

Izvršni odbor je šel k ministru prosvete ter mu je predložil vse zahteve učiteljskega, ki so bile sprejete na glavni skupščini v Beogradu. Razgovor je bil objavljen v »Narodni Prosveti«.

Osebnostne izpremembe v Izvršnem in Glavnem odboru.

Namesto izstopivšega člana Glavnega odbora Milutina Stankovića je prišel v Glavni odbor Bora Djordjević. Pokojnega tov. Blaža Šetića iz zagrebskega poverjeništa je nadomestil njegov namestnik Anton Srnić.

Pestalozzijeva proslava.

17. februarja t. l. se je vršila stoletnica smrti velikega pedagoga Pestalozzija. Ministristvo prosvete je poslalo k proslavi v Zürich dr. Mladenovića. Izvršni odbor je zaprosil g. dr. Mladenovića, da je na proslavi zastopal UJU in je položil v imenu Udruženja venec pred spomenik.

Delovanje na zaščiti stanovskih interesov. Reparacije.

Preganjanja učiteljskega, ki so se vršila posebno v področju zagrebskega poverjeništa, so dala Izvršnemu odboru mnogo posla. Izvršni odbor je interveniral v mnogih slučajih v ministristvu prosvete, da se popravijo krivice.

V teku leta so bili izmenjeni nekateri uradniki učiteljskega v ministristvu prosvete, ker je zahtevalo to članstvo.

Izvršni odbor je uspel v tem, da pri deta v centralno komisijo za nameščenja v teh krajih dva učitelja, člana UJU. Upati je, da v bodoče ne bodo več prizadete take krivice in nepravilnosti našim članom iz teh krajev, kakor se je to vršilo v prošlosti. Kakor znano so preganjanja v poslednjem času izostala.

Delo za izplačilo neizplačane razlike in 15% poviška po 32 letih službe.

Po sprejetju proračuna za leto 1927./28. je Izvršni odbor interveniral pri ministristvu financ za izplačilo razlike učiteljskega in izplačilo 15% poviška pri 32 službenih letih. Gospod minister je obljubil zastopnikom, da se bo glede izplačila razlik oziralo na učiteljsko, glede 15% dodatka pa je treba izmenjati zakonite določbe finančnega zakona.

Zatvarjanje učiteljskih.

Zaradi hiperprodukcije učiteljskega je izdal minister prosvete odlok, da se zatvori 14 učiteljskih.

Izvršni odbor je delegiral svojega podpredsednika Tihomira Kostića, ki je šel v tej zadevi intervenirati. Gospod pomočnik ministra prosvete mu je objasn timer, da se ne otvarja dovoljno število osnovnih šol, a število novega učiteljskega rapidno raste.

Zaradi protesta iz raznih krajev in intervencij Udruženja se je odstopilo od zatvarjanja tolikega števila učiteljskih in jih bo zatvorjenih, če bo treba, le šest do sedem.

Intervencija zaradi ukinitve Višje pedagoške šole.

Narodna skupščina je sklenila zakonito odredbo, da se ukine Višja pedagoška šola, t. j., da se njen višji tečaj ukine in ostane samo nižji. Slušateljsem se odobri sicer dopust, a brez pravic na plačo. S tem so Višje pedagoške šole toliko kakor uničene. Izvršni odbor UJU je v tem oziru ponovno interveniral pri ministristvu prosvete, a na žalost ni uspel in se bo treba prizadevati, da se ta odredba ukine s prihodnjim finančnim zakonom.

Intervencija Izvršnega odbora zaradi prekasnega izplačila prejemkov.

V mnogih slučajih se dogaja, da učiteljsko ne prejema pravočasno svojih plač, da se nadzornikom ne izplačujejo potni stroški itd. Izvršni odbor je v vseh teh zadevah ponovno interveniral pri ministristvu prosvete in ministristvu financ ter pospešil taka izplačila.

Zaračunavanje poviške osnovne in položajne plače.

Državni svet je ugodil Glavni kontroli, da se poviške položajne plače izplačujejo od dneva podpisa in ne od dneva zapalosti.

Zaradi takega postopka in ker se rešitev prošnje često zavlačuje, so nekateri učitelji prikrašani na povišicah za 2 do 3 mesece. Izvršni odbor je bil v tej zadevi dvakrat pri ministru prosvete in pri drugih pristojnih oblastih ter je posredoval, da se take prošnje čimprej rešujejo. Gospod minister prosvete je izdal vsemu svojemu uradništvu strog nalog, da rešuje take prošnje z vso nujnostjo ter je odredil, da se morejo take prošnje predložiti ministristvu 15 do 20 dni pred zapalostjo. S tem se bo reguliralo, da ne bo učiteljsko prikrašano na pripadajočih povišicah.

Intervencija Izvršnega odbora pri komisiji za izpremembo uradniškega zakona.

Ko je bila postavljena komisija za izpremembo uradniškega zakona, je Izvršni odbor podvzel vse korake, da seznani članstvo te komisije z zahtevami učiteljskega. Predložene so bile vse zahteve tudi pisмено v posebni spomenici. Sedaj je ta komisija prenehala s svojim delom in je bilo vse delo prenešeno na drugo komisijo.

Stalnost učiteljskega po položenem praktičnem izpitu.

Do sedaj so novinci morali služiti 3 leta kot začasni s 60% položajne plače. Izvršni odbor UJU je interveniral pri Državnem svetu ter izposloval odločbo, da se prizna učiteljskega stalnost v službi in 100% položajno plačo takoj po položenem praktičnem izpitu.

Uredba o učiteljskih disciplinarnih sodiščih.

V tem pogledu so bili najprej izvzeti profesorji in učitelji iz uradniškega zakona. Pozneje so profesorji zopet prešli v disciplinskem pogledu pod odredbo uradniškega zakona in so edino učitelji izvzeti iz teh določb napram vsemu drugemu uradništvu. Izšla je tudi uredba o disciplinarnih sodiščih. Ker niso bile zaslišane pri izdelavi te uredbe učiteljske organizacije, je Izvršni odbor UJU vložil tozadevni protest. Uredba je izdelana v skrajšani naglici in ima mnogo pomanjkljivosti. Izvršni odbor je izdal v tem pogledu svoj komunike, ki je bil natisnjen v 37. številki »Narodne Prosvete«.

Beograjsko učiteljsko društvo je napravilo v tem oziru obširno anketo. Anketete se je udeležil tudi načelnik ministristva

prosvete za osnovno šolstvo. Sprejete so bile razne resolucije, ki so bile predložene ministrstvu prosvete. Naposled so tudi v ministristvu prosvete odločilni faktori uvideli, da ta uredba ne more ostati v veljavi taka, kakršna je in jo bo treba izpremeniti. Ministristvo je zaprosilo Udruženje, da mu dostavi svoje mišljenje in predloge glede izprememb. Izvršni odbor je v prvi vrsti polagal pažnjo na to, da pridejo kot sodniki v disciplinarna sodišča pravniki, ki bodo popolnoma neodvisni od režima, ter da se pridobi pravica priziva proti razsodbi tudi na Državni svet, kot zadnji instanci. Stoji pa Izvršni odbor na stališču, da ima ostati v veljavi ta uredba le do prihodnjega budžeta, nadalje pa ima jo veljati tudi za učiteljsko določbo uradniškega zakona.

Glavni predlogi glede izprememb so sledeči: 1. Predsednik oblastnega disciplinskega sodišča naj bo sodnik prvostopnega sodišča. 2. Predsednik vrhovnega disciplinskega sodišča v Beogradu naj bo predsednik Glavnega prosvetnega sveta. 3. Službo izgubi kaznovani po zaporu šestih mesecev in ne treh. 4. Za disciplinarne zadeve učiteljskega meščanskih šol naj bo posebno oblastno disciplinsko sodišče, sestoječe iz učiteljskega meščanskih šol. 5. Obsodbe rednega sodišča glede suspendiranja in ukinjenja plače gredo v odločbo in odobrenje na vrhovno sodišče. 6. Strokovne tovariše iz Zemuna in Beograda za vrhovno sodišče izvoli učiteljsko cele države, in sicer po 2 za vsak okraj, izmed katerih izbere Glavni prosvetni svet z večino glasov 20, od teh pa minister prosvete 10.

Uredba o oblastnih in krajevnih šolskih odborih.

Na podlagi člena 148. finančnega zakona za leto 1927./28. je ministristvo prosvete izdalo tozadevno uredbu. Ta uredba pa je prekoračila svoj delokrog, ker je zmanjšala šolsko obveznost in ima poleg dobrih strani tudi mnogo slabih. Za srbske kraje je odvzela učiteljskega nekatere pravice, ki mu jih dajejo stari zakoni. Zato so prizadeti s to uredbo tudi učitelji in šole v drugih krajih. Izvršni odbor je s poverjeništvom Beograd predložil ministristvu prosvete svoje pripombe glede izpremembe te uredbe. Ta uredba bo v začetku bodočega šolskega leta prišla v revizijo in bo izpremenjena.

Zakon o osnovnih šolah.

V tekočem letu je izšel v ministristvu nov projekt šolskega zakona od dr. Čajkovića. Vsa poverjeništa UJU so sodelovala pri izdelavi pripomb k temu projektu. Projekt je bil natisnjen v »Narodni Prosveti« in tudi v glasilih nekaterih poverjeništev. Izvršni odbor je predložil ministristvu prosvete svoje mišljenje in izpremembe te uredbe. Zaradi dogodkov v Narodni skupščini projekt ni prišel v pretres.

Učni načrt za osnovne šole.

Ministristvo prosvete je izdalo enoten učni načrt za celo državo za štirirazredne osnovne šole. Učni načrt je naletel na velik odpor med učiteljskim. Izvršni odbor je vložil protest, ker učni načrt ni bil obravnavan v Glavnem prosvetnem svetu. Ministristvo prosvete je ukinilo ta načrt in ga izročilo Glavnemu prosvetnemu svetu v pretres. V Glavnem prosvetnem svetu so pri izdelavi novega učnega načrta sodelovali tudi zastopniki UJU. Glavni prosvetni svet je izdelal sedaj nov učni načrt, ki so ga prejeli vsi prosvetni oddelki v poedinah oblastih v izjavo. Ta načrt je zopet izdelan samo za štirirazredne šole. Izvršni odbor stoji na stališču, da je treba nadalje delati na izdelavi enotnega učnega načrta, ki bo podlaga za temeljne tozadevne določbe v šolskem zakonu.

Naš stanovski tisk.

Organizacija stanovskega tiska se je raztezala na centralno stanovsko glasilu »Narodno Prosveto«, na pedagoško glasilu »Učitelj« in glasilu poverjeništev »Napredak«, »Pokret«, »Učiteljski Tovariš« in »Popotnik«. Ljubljansko in beograjsko poverjeništvu je izdajalo tudi mladinska lista »Zvonček« in »Zorico«. Ukinjeno je bilo glasilu zagrebskega poverjeništa »Jedinstvo«. Mnoge ovire odločnejšemu nastopu v stanovskih zadevah je bil skrajno strog zakon o tisku, zaradi katerega so uredniki stanovsko-političnih glasil morali biti skrajno previdni in niso mogli borbe potom tiska izvesti vselej tako, kakor bi bilo potrebno.

Izprememba pravil UJU.

Izvršni odbor je s pomočjo poverjeništev izdelal projekt novih pravil UJU. V ta projekt je vnešena marsikatera nova potrebna institucija za organizacijo. Pravila je pretresal na eni seji širji glavni odbor in seja poverjenikov v Zagrebu. Na podlagi tega je izdelal Izvršni odbor dokončno redakcijo ter je objavil projekt v »Narodni Prosveti«. Projekt so prinesla tudi poedina glasila poverjeništev. Nadaljno postopanje glede izpremembe pravil bo določila glavna skupščina v Skoplju.

Izpolnitev organizacije.

Izvršni odbor je odposlal svoje odposlance v Bosno in Hercegovino, da izvedejo izpolnitev organizacije UJU v tamošnjih krajih. Dosegli so v tem oziru popolne uspehe, da je tamošnja organizacija sedaj zopet intaktna. Z mnogimi sreskimi društvi je gojil stike in je na njihova zborovanja odpošiljal svoje odposlance. Kontakt s poverjeništvu je vršil na podlagi posebnih sej poverjenikov ter predsednika in tajnika

glavne uprave. Taki seji sta se vršili dve, in sicer obe v Zagrebu. Žal, da se niso iz gospodarskih ozirov mogle vršiti te seje redno vsaj vsaka dva meseca.

Moderne smeri pri pouku.

Izvršni odbor si je prizadeval, da bi izposloval pri ministristvu prosvete vsaj 25.000 Din podpore, s katero bi poslal zastopnike iz raznih delov države v inozemstvo, da bi študirali tam moderno šolstvo, predvsem delavno šolo. Ker za letos ni uspel, bo skušal izvesti ta svoj program v prihodnje.

Zidanje Učiteljskih Domov v državi.

Fond za Učiteljski Dom v kopališču Kobiljači.

V kopališču Kobiljači ima UJU lepo zemljišče v velikosti 1200 m², katero je posklonil Udruženju šolski nadzornik Voja Kačavenda. Na skupščini v Dubrovniku je bil napravljen sklep, da prispeva vsak član UJU 40 Din za zidanje Učiteljskega Doma v tem zdravilišču. Na žalost je bilo zbrana za ta fond le 1425 Din. Izvoljen je odbor, kateremu je naložena skrb, da pripravi načrte in odredi vse potrebno, da se dobe sredstva za zidanje tega Doma.

Jugoslovenski Djački Dom v Beogradu.

Izvršni odbor je nadaljeval svoje delo, da postavi v Beogradu poslopje svoj centralni organizaciji pod gornjim naslovom. V tem posloppu naj bi imela svoje lokale centrala UJU in tudi potrebne lokale za učiteljsko in dijaške ekskurzije, ki pridejo v Beograd. V njem naj bi dobili vso oskrbo in prenočišče. Izvršni odbor je dobil od mestne občine v Beogradu potrebno zemljišče v velikosti 1200 m² v Kralja Milutina ulici, na zelo lepem prostoru. Pripravi je tudi že osnutke načrta za zidanje Doma. V to svrhu je potreba, da prispeva učiteljsko iz cele države. V prošlem letu je bilo nabranih 44.020 Din, tako da znaša celokupni fond 126.827 Din. Prispevke bo treba pospešiti, da pridemo čim prej do lastnega Doma za centralo UJU.

Knjižnica UJU.

Udruženje ima svojo knjižnico, ki šteje 130 del. Znatno del knjig je nevezan. Poleg tega ima mnogo časopisov. Vrednost knjižnice je po odbitku 10% 19.180 Din. Večina knjig in časopisov je pridobila knjižnica na podlagi zamene in recenzijskih izvodov od »Narodne Prosvete« in »Učitelja«.

Delovanje Izvršnega odbora, poverjeništev in sreskih društev.

Nekatera društva niso pravilno obračunavala članarine za centralno organizacijo. Članarino za centralno organizacijo je treba plačati za celo leto, ne oziraje se na to, kdaj je kak član vstopil. Istotako tudi članarino za poverjeništvu. Društva naj pošiljajo članarino potom pripadajočih poverjeništev.

Volitev uprave pri okrajnih društvih naj se izvrši v prvih dveh mesecih vsakega šolskega leta (čl. 21. pravil UJU).

Ob sklepu poslovnega leta naj vsako društvo pošlje poročilo o svojem delovanju za preteklo leto.

Društva naj skušajo prirediti katere koncerte ali druge prireditve na korist stanovskim ustanovam, kakor za Učiteljski Djački Dom itd.

Pri vsaki izpremembi pravil je treba dostaviti poverjeništvu in centrali tudi nova pravila v treh izvodih.

UJU in učiteljske organizacije v drugih državah.

Poljsko Učiteljsko Udruženje se je obrnilo na UJU, da sestavi odsek, ki bo imel nalogo delovati za enoten kongres slovanskega učiteljskega iz vseh držav. Vodstvo Udruženja je zaprosilo naj se odloži zaenkrat realizacijo te ideje na poznejši čas, ker je izključeno, da bi se do 1. oktobra 1927 zamogel tak kongres izvesti.

Mednarodno Udruženje za pouk iz Angleške je pozvalo naše Udruženje naj se udeleži skupnega kongresa v Torontu (Kanada). Izvršni odbor je zaprosil g. dr. Paja Radosavljevića, profesorja na univerzi v New Yorku naj zastopa Udruženje na tem kongresu. Žal je bil preveč zaposlen, da bi mogel ustreči želji Udruženja.

Ekskurzija jugoslovanskega učiteljskega v Poljsko in Čehoslovaško. Izvršni odbor je nameraval napraviti v mesecu maju ekskurzijo v gornje kraje, katere naj bi se udeležilo vsaj 100 učiteljev iz cele države. Odboren je bil v to svrhu 30% popust na železnicah. V »Narodni Prosveti« je bil objavljen tozadevni oklic. Udruženje se je obrnilo na takratnega predsednika vlade g. Uzunovića, da dovoli Udruženju primerno materialno podporo v znesku 50.000 Din in dovoli primerne ugodnosti na železnici. Zaradi raznih težkoč se je morala tudi ta ekskurzija preložiti na prihodnje šolsko leto.

Kongres slovanskega učiteljskega v Bratislavi. Čehoslovaško učiteljsko Udruženje je pozvalo UJU naj se pripravi na kongres slovanskega učiteljskega, ki se bo vršil leta 1928. v Bratislavi. Udruženje je v načelu sprejelo ta poziv in obvestilo bratsko Udruženje, da se udeleži tega kongresa. Podrobnosti bodo sproti objavljene v »Narodni Prosveti«.

Informacijska služba o osebnih zadevah članstva.

Zaradi slabe administracije in škode, ki jo trpe poedinici, je sklenil Izvršni odbor pomagati tudi direktno vsakemu poedinu z nasveti in posredovanji pri raznih oblastih. Obveščanje članstva v tem oziru

se vrši v osebnih zadevah v posebni rubriki »Narodne Prosvete«. Ker so pa žrtve za take intervencije glede izdatkov in tudi časa zelo velike, je sklenil Izvršni odbor, da se dajejo take informacije samo pod sledečimi pogoji: 1. Biti morajo člani. 2. Prejemati morajo »Narodno Prosveto« in naznačiti številko pod katero jo prejema in plačujejo naročnino. 3. Priložiti morajo k svoji prošnji ali pismu 10 Din v novcu ali v znakah. — V nasprotnem slučaju se dopisi ne upoštevajo.

Učiteljska Samopomoč.

Izvršni odbor je seznanil vse učiteljsko z velikimi koristmi, ki jih ima lahko od Učiteljske Samopomoči. V »Narodni Prosveti« je objavil podrobna pravila in navodila v tem oziru kakor so že preizkušena v Sloveniji. Ker so si osvojila to idejo samo nekatera poverjeništa in društva, poziva Izvršni odbor, da se učiteljsko resno oprime ustanavljanja te socialne institucije v svojem področju.

Pristop UJU v Savez državnih činovnika.

To vprašanje je velike važnosti in deluje na njem naša organizacija že del časa. Nujna je potreba skupnega nastopa vsega državnega uradništva v državi. Z novimi pravili Činovniškega Saveza je sedaj dana dobra baza za tako organizacijo. Na podlagi novih pravil Čin. Saveza pristopijo lahko le poedina poverjeništa v Činovniški Savez potom svojih pokrajinskih Savezov.

Prizadevanje za vstop učiteljskega iz Hrvatske in Slavonije, ki še ni včlanjeno v UJU.

Izvršni odbor, kakor tudi širši Glavni odbor sta se izrekla za to, da se store vsi koraki v smeri pristopa učiteljskega iz Hrvatske in Slavonije, ki še ni organizirano v UJU, za vstop v UJU. V to svrhu je pooblastil širši Glavni odbor 2 zastopnika Izvršnega odbora in 2 zastopnika zagrebskega poverjeništa, da vodijo razgovore. Do sedaj v tem pogledu še ni došlo do pozitivnih rezultatov, a vendar so se razmere za zblizanje mnogo izboljšale tudi med hrvatskim učiteljskim.

Debatna o delu uprave.

Predsednik odpira o poročilu debato.

* * *

To priliko so porabili delegati, da iznesejo svoje najraznovrstnejše težnje, opozicija pa je porabila to priliko za svoje težnje in je hotela vplivati na delegate, da bi odrekli Izvršnemu odboru zaupanje in glasovali proti sprejetju glavnega poročila. V tej debati sta govorila tudi delegata iz Slovenije Slobodan Živojinović in Dušan Šestan, ki sta poudarjala potrebo, da se emancipira učiteljsko od dnevne politike in se osamosvoji v strogo stanovskem pravcu.

Da bo prišlo do kakih burnejših scen na skupščini je bilo videti že vnaprej, ker je posebno med srbskim učiteljskim vladal precejšen odpor proti Izvršnemu odboru, ki ni hotel odobriti nekaterih točk v pravilih poverjeništa UJU Beograd. Nasprotje med upravo beogradskega poverjeništa in Izvršnim odborom je trajalo že dalj časa, tako da je do pravega izravnjanja tega konflikta prišlo šele na skupščini. Vendar vsa zadeva nima večjega značaja, posebno ne, ker je bilo v odseku za pravila že sporazumno vse izravnano, tako da ostanejo pravila beogradskega poverjeništa popolnoma v veljavi, dokler se ne izpremene glavna pravila.

Tega vsi beograjski delegati niso vedeli in so zaradi tega še naprej kritikovali Izvršni odbor in mu hoteli izvojevati nezauzpano.

Do kakih nasprotstev med člani uprave beogradskega poverjeništa in zagrebskega poverjeništa, oziroma do drugih poverjeništev ni prišlo. Že iz tega sledi, da o kakih krizi v UJU, še manj o kakem razpadu, kakor poročajo nekateri listi, absolutno ni govora. Vse incident je smatrati kot prehodnega značaja.

Na predvečer sta imela separatno zborovanje politična kluba učiteljskega Narodno Radikalne Stranke in Samostojne Demokratske Stranke. Tudi ti učitelji, ki se ne morejo otresti partizanstva pri reševanju stanovskih vprašanj, so hoteli priti na svoj račun in dobiti vpliv na skupščino. To vse se združilo in ker niso prišli do uspeha ter je večina odbila njih namero, so hoteli s hrupno demonstracijo in obstrukcijo doseči svoj namen in vsaj preprečiti nadaljno zborovanje.

* * *

Prvi se oglasi v debati k besedi poverjenik UJU — Beograd tov. Milan Popović, se zahvali odseku za poročila, da je opazil in popravil gotove navedbe Izvršnega odbora. V točki 25. stoji, da predlaga Izvršni odbor plenumu slučaj nediscipliniranosti največje učiteljske organizacije, to je beogradskega poverjeništa. Mnenja je, da bi moral Izvršni odbor ta izraz nediscipliniranosti vzeti drugič, ker nediscipliniranost v beogradskega poverjeništu ni bilo. Pravila tega poverjeništa, ki so dala povod za tako kvalifikacijo, so bila sprejeta v pričakovanju reform naših pravil, ki so že stara. V teh novih pravilih se ne more najti beseda, iz katere bi se moglo zaključiti, da je nastal v organizaciji gotov prelom. Najmanj pa se more reči, da bi bil v njih kak separatizem. Zato naproša skupščino, da misli na to, da sta sprejeli ta pravila dve skupščini in da je v njih mnogo stvari, ki pomenjajo velik napredek.

V prosvetnem ministristvu nimamo prijateljev.

Tov. Milenko Lazić je govoril začetkom o upravnem odboru, ki da je po njegovem mnenju pokazal v gotovih stvarih zadosten napor, le uspeha, da ni bilo. Nato povdarja, da ni pravilno, da so gotovi šolski nadzorniki istočasno tudi predsedniki učiteljskih društev. Zavzema se za povračilo potnih stroškov onim učiteljem, ki so premeščeni po razpisu, a nazadnje povdarja, da v prosvetnem ministristvu nimamo prijateljev.

Govor tov. Koniča: Za njim je govoril tov. Konić iz Skoplja. On pogrša v besedah predgovornikov važnih stvari. Vsi ministri dosedanjih vlad so se brigali le, kako bi bolj ponižali jugoslovenskega učitelja. Odvzemali so mu pravice in omenja pri tem tudi najsvetejšo pravico — učiteljsko stalnost. Zato je mnenja, da niso naša največja briga pravila, nego treba povzdigniti na kongresu glas in z resolucijo zahtevati povrnitev vseh predvojnih učiteljskih pravic, ki so nam bile odvzete.

V kritiki poročila omenja, da sta se Glavni odbor in beogradskega poverjeništa vedno prepirala in zato so posvečali manjšo pažnjo brambi učiteljskega in šole. Nadalje pravi, da je sramotno, da navaja Izvršni odbor v svojem poročilu kot zagovor, da ni vedel, da se bodo sprejele take žandarmenijske uredbe. Takega zagovora se ne more sprejeti. Kot krivce vseh krivic storjenih učiteljskega smatra tov. Konić Glavni odbor, tovariše v ministristvu in pa učitelje narodne poslance. Konča pa s tem, da povdarja, koliko storita poraženi Nemčija in Avstrija za svoje učiteljske, a naša država kot zmagovalka ponižuje učiteljsko in šolo.

Nato je govoril tov. Slobodan Živojinović iz Slovenije. Konstatiral je, da prejšnji dan ni bil izrabljen za delo, nego posvečen le nekim frazom. Kritizira odbor radi takega neplodnega dela ter povdarja tudi slabost ureditve in avtoritete učiteljskih organizacij in povdarja nato potrebo obstoja višje pedagoške šole. Nazadnje je govoril tudi o depolitizaciji učiteljskega.

Veliko pažnjo so posvetili zborovalci tov. Čiroviću, ki je govoril o položaju učiteljskega v Bregalnici.

Za njim je govoril Ljudevit Krajačić, oblastni šolski nadzornik iz Zagreba, ki brani upravo in povdarja, kako težko borbo je imel Izvršni odbor proti močnejšim političnim razmeram in je misljenja, da ga ni učitelja, ki bi mogel reči, da se naši interesi niso dovoljno zastopali. Prizna, da so bile storjene učiteljske krivice, ampak tudi Glavni odbor ne more delati čudežev.

Đorđe Đorđević govori o visoki učiteljski zavesti, ki so jo imeli oni borci, ki so ustvarjali učiteljsko Udruženje. Povdarja, da v naši organizaciji ni sloge, zato pa ni mogla organizacija 12.000 ljudi ubraniti svojih preje pridobljenih učiteljskih pravic. Mnenja je, da ima vmes roke partizanstvo, ki ga podpira predvsem učiteljsko samo.

Bogoljub Jeftić, član Glavnega odbora odklanja misljenje, da bi vsa odgovornost padla le na Glavni odbor. Povdarja, da mora biti vsaka organizacija kompaktna, če hoče imeti pri delu uspehe.

Dušan Šestan, delegat iz Slovenije konstatira, da se vedno po vseh skupščinah govori o krivicah, a bolje ni nikoli. Nastopa proti partizanstvu v lastnih vrstah, ki je mnogo krivo vsega zla. Treba ustvariti enotno stanovsko ideologijo.

Burno popoldansko zborovanje.

Z nadaljevanjem dela se je začelo popoldne ob 3. uri. Govorili so Sekula Pandurović, Đorđe Nikolić, Ve-

limir Milosavljević, Živojin Smiljančić proti upravi, a Mustafa Čišić in Blagoje Ristić za upravo. Za tem vstane slov. delegat Anton Meravić. Da bi ne postala debata brezplodna predlaga, da se preide na dnevni red. Podpredsednik Tihomir Kostić je predlagal, da se poročilo sprejme. Večina delegatov je vpila, da se sprejme. Podpredsednik je tedaj smatral poročilo kot sprejeto, toda v trenutku, ko je hotela uprava prečitati poročilo finančnega odseka, je nastal strahovit hrup, ker je grupa delegatov iz sredine vstala in se hotela demonstrativno odstraniti s skupščine trdeč, da je volja skupščine mistificirana in da je poročilo sprejeto proti volji večine delegatov. Čuli so se klici: »Ne sprejme se poročilo! Tako se dela na sejmjskih shodih!« Nastalo je splošno prepiranje. Med tem je bilo prečitano in sprejeto poročilo finančnega odseka. Ker pa je bil hrup prevelik, je prekinil predsednik sejo za 10 minut.

Po odmoru je zahteval predsednik, da ostanejo v dvorani samo delegati s pooblastili, a hrup ni utihnil. V centru je bilo veliko razburjenje in delegati so se med seboj prepirali.

Med največjim hrupom je bilo prečitano poročilo odseka za pravila, a nato še poročilo drugih odsekov, ki so bila kljub velikemu hrupu sprejeta. Razburjenost je bila tako velika, da je nekaj časa izgledalo, da se bodo delegati med seboj ostro sprijeli.

Ko so bili vsi predlogi sprejeti — dasi jih zaradi hrupa vsi niti slišati niso mogli — je predsednik zaključil skupščino.

* * *

Po oficijelnem delu so ostali v dvorani še nekateri nedelegati in je prišlo do posrednih spopadov med posameznimi učitelji iz Hrvatske in Srbije ter do nekaterih scen, ki ne odgovarjajo dostojanstvu učiteljskega, še manj pa učiteljske skupščine. Večina treznega učiteljskega je te incidente ostro obsojala in pustila vso odgovornost zanje prizadetim poedincem.

Najmanj pa ni bila narušena harmonija med zastopniki poedinih poverjeništev in tudi načelni pomisleki, ki obstojajo napram poedinih stališčem Izvršnega odbora, nimajo tako resnega značaja, da bi se moglo govoriti o kakem oslavljenju organizacije, še manj pa, da bi zaradi dogodkov na skupščini v Skoplju grozil kak razpad.

Tudi skupščina ima svoje pozitivne uspehe, posebno kar se tiče medsebojnega spoznavanja učiteljskega ter poedinih stališč in mišljenj napram posameznim aktualnim vprašanjem. Plemenske razlike niso niti najmanjše dale kakage povoda incidentom na skupščini. Netočna so poročila listov, da bi bila večina srbskega učiteljskega v opoziciji, ker je znaten del učiteljskega iz beogradskega poverjeništa odločno obsojal metode poedincev, kakor so nastopali. Tudi ne odgovarjajo istini vesti, da imajo v glavni upravi večino Prečani, ker obstoja Izvršni odbor izključno iz beogradskega učiteljskega.

Po vsem tem tendenciozna so pa poročila, da bi Udruženje zapustilo svoj nacionalni program in nacionalno smer ter bi zaradi tega ne bilo več tako trdno, kakor poprej. Nasprotno, ravno s pozitivnimi pravic v stanovskih zadevah je tudi nacionalen pravec učiteljske organizacije prešel od golega besedičenja in geslastva do pozitivnega nacionalnega dela.

Delegati so si ob tej priliki ogledali tudi Kosovo polje, nekateri slovenski delegati so si pa izposlovali celo dovoljenje za izlet v Solun, drugi so odšli v Ohrid.

Na povratku se je slovenska delegacija ustavila tudi v Beogradu.

Splošne vesti.

SIJAJNO USPELI IZOBRAŽEVALNI TEČAJ POV. UJU V LJUBLJANI.

30. t. m. je bil zaključen izobraževalni tečaj, ki ga je priredilo poverjeništvu UJU v Ljubljani od 25.—30. avgusta. Tečaj je uspel nad vse sijajno. Globoko brazdo smo zarezali v ledino našega stanovskega polja ter položili temelji za ustvaritev enotne stanovske ideologije v temeljnih vprašanjih skupnega dela. Ker so bili na tečaju navzoči zastopniki vseh okrajnih društev ter društva zastopana vsaj po dveh članih, t. j. po enem učitelju in eni učiteljici, naj dajo društva na dnevni red prvega svojega zborovanja tudi točko o poročilu in poteku izobraževalnega tečaja ter naj naprosijo oba udeleženca, da poročata o tečaju. »Učiteljski Tovariš« prinese obširnejše poročilo v prihodnji številki, popolne referate in podrobno debato pa prinese v letošnjem letniku »Popotnik« ter opozarjamo že sedaj na tozadevne članke o samoizobraževalnem delu v »Popotniku«, potom katerega bodo tudi vsi udeleženci tečaja dobivali podrobnejša navodila za nadaljno delovanje v tem pravcu.

PTUJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO IN SLOV. ŠOLSKA MATICA.

Učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptujski šol. okraj, 25. 8. 27. Br. 44.

Na dopis predsednika Slov. Š. Matice, natisnjen v »Učit. Tovariš« dne 18. avg. 1927 na 4. strani pod naslovom: Učiteljsko društvo za Ptuj in ptujski šol. okraj, daje odbor Učit. društva za Ptuj in ptujski šol. okraj sledečo izjavo:

Res je, da odbor Slov. Šol. Matice ni upošteval želje gori imenovanega društva,

ker še do danes ni rešil dopisa društva z dne 3. 4. 27, s katerim je društvo nominiralo novega poverjenika Slov. Šol. Matice za tekoče leto in za bodoče, ker sta dotedanja poverjenika izstopila iz društva.

Povdarjam tudi, da je odbor Slov. Šol. Matice postopal nepravilno in neobičajno, ko je poslal dopis ptuj. učit. društva enemu bivših poverjenikov. Ta postopek se je smatral kot žalitev in omalovaževanje.

Društvo je čakalo nad 3 mesece na odgovor svojega dopisa in je šele na svojem zborovanju 18. junija t. l. sklenilo, da v znak protesta društvo kot korporacija izstopa iz Slov. Šol. Matice za tako dolgo, dokler ne dobi zadoščenja. Proti temu sklepu je glasoval le en član društva.

Končno vprašam odbor Slov. Šol. Matice, je li bil blagajnik polnomočen za postopek, ki se je vršil napram našemu društvu?

Ptuj, 25. 8. 1927.

Dušan Iv. Šestan
t. č. predsednik.

V. Kaukler,
t. č. tajnik.

— Izjava. Z ozirom na vesti, ki jih iz našega nasprotni tovariši o neki moji beogradske izjavi izjavljam, da navedenih besedi nisem nikdar izrekel, kar sem pripravljeno vsak čas dokazati in izpričati potom svojih tovarišev in zapisov tudi pred sodiščem. Tudi glede ofidelnega popravka sem potrebno ukrenil. — V Ljubljani, 28. avgusta 1927. — Andrej Skulj.

— Nova metoda nameščanja učiteljskega. Te dni so prinesli politični listi nova imenovanja s pristavkom, da morajo imenovani nastopiti svoje službeno mesto 1. septembra, čeprav do tedaj ne prejmejo dekreta. Drugače so odpušteni iz službe.

— Politični listi so torej postali uradni službeni dekreti in službene novine za učiteljsko. Tak običaj uradovanja ni bil dosedaj pri nas v navadi in ga je treba obsoditi tudi za bodoče. Učiteljsko naj torej po političnih listih išče kam je nameščeno in če slučajno prezre imenovanje, je odpuščen. To se protivi najprimitivnejšemu pravnemu čutu in zakonitim predpisom. Z vso odločnostjo moramo protestirati proti taki praksi, ki je direktno ponižujoča za učiteljsko in ki krati pravice, ki jih učiteljsko ima po zakonih. Radovedni smo, kaj bi rekel Državni svet če bi se šolska oblast sklicevala na objavo v političnem listu, na podlagi katere je odpustila kakega učitelja. — Tudi proti praksi, da se sili vložiti na razpoloženje postavljeno učiteljsko prošnjo za službo samo za to, da se mu od vzame pravica do selitvenih stroškov, se moramo upreti z vso odločnostjo. Če se premesti učitelj, ki je na razpoloženju, a stalen v državni službi, iz službenih ozirov, je po čl. 71. čin. zakona popolnoma jasno, da mu pripadajo selitveni stroški. Po zakonu je lahko eno leto na razpoloženju, torej je stvar oblasti, da ga namesti. Zadevo bo treba razčistiti pred Državnim svetom od prizadetih, ker je to v interesu celega našega stanu.

— Dvojna mera. Prejeli smo sledeči dopis: Slušatelj višje pedagoške šole so letos odvzeli pravico do brezplačnega dopusta. S tem so takorekoč onemogočili učiteljsku študij na višjih pedagoških šolah. V isti sapi in z istim finančnim zakonom pa je po čl. 149. fin. zak. odprt v Beogradu tečaj za usposobljenje učiteljev za telovadbo na srednjih šolah. Udeležencem tega tečaja pa plača država potne stroške in bodo dobili dopust za celo leto ter redno svojo učiteljsko plačo vse leto. Pa to še ni vse! Za dostop na višjo pedagoško šolo se zahteva usposobljenostni izpit, enako se zahteva usposobljenostni izpit za usposobljenost v glasbi in petju na konservatoriju, za ta tečaj pa le maturo. Pa tudi to ni še vse! Medtem ko je stavljenih sedaj vse polno učiteljev na razpoloženje in ko čaka vse polno novincev in novink da pridejo do kruha, v šolo, so bili sprejeti v ta tečaj novinke in novinci, ki niti niso še sprejeti v državno službo in prejmejo takoj prvo leto ob nastopu službe dopust za celo leto ter bodo prejeli redne učiteljske prejemke vse leto. Drugi novinci bodo pa čakali na službe brez dopusta in brez plače, slušatelji višje pedagoške šole pa v Beogradu in Zagreb na svoje stroške.

— Počemu se potem službe razpisujejo, če se ne mislijo oddati. Na iniciativo ministrstva je bilo razpisanih nekaj mest. Učitelji vložijo prošnje ter zmečejo denar za koleke, koncem koncev pa pride oblast na to, da je bila služba napačno razpisana in mesta ne odda ter ga zasede — začasno. Če rečemo, da se to pravi norčevati se iz prošilcev, ki resno prosijo za službo in trosijo denar, je to milo rečeno. Tudi taka praksa mora jenjati.

— Blagajnikom pošljem te dni naročene knjige, mesečne prijave in članske sezname s potrebnimi navodili. Ako kako društvo še ni naročilo novih blagajniških knjig, naj stori to čimprej.

— Mladinski pisatelj in ilustratorjem! V prosep »Glasnika Podmladka Rdečega križa« kot edinega skupnega glasila jugoslovenske šolske mladine se namestava uredništvo slovenskega dela tega »Glasnika« smotreno preustrojiti, tako da bo posredna uredniška stopnja za slovenski del »Glasnika« oblastni odbor Podmladka Rdečega križa v Ljubljani, ki bo pridobil pisatelje (v prozi in vezani besedi), zbiral dopisane rokopise, jih urejal in to, kar bo smatral za porabno, odpošiljal glavnemu uredniku v Beogradu. Dobrodošli so le spisi krajšega obsega, bolj realne vsebine brez dolgovoznega besedičenja. Goji naj se bratski sporazum vseh narodov. Takisto so dobrodošli sestavki z ilustracijami ali pa slike (pokrajinske ali žanrske) naših slovenskih slikarjev in ilustratorjev. V ta namen vabimo naše mladinske pisatelje in ilustratorje, da pošiljajo oblastnemu odboru Podmladka Rdečega križa v Ljubljani svoje prispevke za »Glasnik«.

— Lavtar: Računica. Opozarjamo na današnje prilogo o Lavtarjevi »Računici«, ki je letos izšla v predelani obliki in ima slike v barvotisku, katerih vzorec je tudi priložen današnji številki.

Ivan Hribski: Šolski upravitelj. V založbi Učiteljske tiskarne je izšla te dni knjiga pod gorjenim naslovom, ki je v resnici svojevrsna med knjigami za slovensko osnovnošolsko učiteljsko. Velikega praktičnega pomena je za vsakega šolskega upravitelja, zlasti začetnika, pri njegovem notranjšolskem poslovanju, da more ustreči redno in brezhibno vsem zahtevam svojega upraviteljskega uradovanja.

Kaj vse obravnava »Šolski upravitelj«, kaže razpored knjige, ki je razdeljena v 24 poglavij in sicer: 1. upraviteljeva skrb in delo pred neposrednim pričetkom šolskega leta; 2. upraviteljevo delo in priprava zadnje dni pred vpisovanjem; 3. upraviteljevo delo in skrb glede na red in snago v šolskih prostorih na dan pred rednim poukom; 4. opravilnik za šolskega slugo; 5. upraviteljeva skrb, da čim prej seznanijo nove učne osebe s krajnimi činitelji; 6. upraviteljeva skrb in priprava za uradna poročila na sreskega poglavarja in krajni šolski odbor; 7. nekaj navodil o uradnem poslovanju s sreskim poglavarjem, odnosno s šolskim oddelkom; 8. kaj naj vpošlje upravitelj v 1. polovici meseca septembra sreskemu poglavarju, krajnemu šolskemu odboru in drugam; 9. priprave šolskega upravitelja za 1. redno mesečno konferenco; 10. upraviteljeva skrb in delo v 2. polovici meseca septembra; 11. delo in skrb učitelja upravitelja v mesecu oktobru; 12. skrb in delo šolskega upravitelja v mesecu novembru; 13. upraviteljeva skrb in delo meseca decembra; 14. skrb in delo šolskega

upravitelja meseca januarja; 15. skrb in delo šolskega upravitelja meseca februarja; 16. upraviteljevo delo in skrb meseca marca; 17. upraviteljevo delo in skrb meseca aprila; 18. delo in skrb upravitelja meseca maja; 19. delo in skrb upravitelja meseca junija; 20. delo in skrb šolskega upravitelja meseca julija; 21. delo in skrb šolskega upravitelja meseca avgusta; 22. obdobjno upraviteljevo poslovanje; 23. prosti dnevi in počitnice; 24. sklepna beseda.

Po tem pregledu nam bo jasno, koliko ogromne stvarine predela »Šolski upravitelj« tekom šolskega leta, zato bo menda odveč še posebej poudarjati, kakšna bodi dolžnost slovenskega učitelja, zlasti upraviteljev naših osnovnih (deških in dekliških) šol do založnice te neobhodno potrebne knjige.

»Le ljubezen do poklica, do splošne narodne izobrazbe, do države in dinastije nas jači, da vpricho razmer ne postanemo malodušni, kar bi bil velik greh nad šolo, narodom in državo.« zaključuje svoj »uvod« pisatelj tov. Hribški, kar znači veliko ljubezen, s katero je bila knjiga pisana. Naj bi tudi slovensko učiteljstvo z istotako ljubeznijo in z nemanjšim pridom segalo po prelepem in koristnem delu!

Založnica je dala 180 strani obsegajoči knjigi prav okusno zunanjo opremo, kar delo tudi od te strani toplo priporoča. Naročila je nasloviti na knjigarno Učiteljske tiskarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

— **Zopet nov zvezek Finkove zbirke važnejših naredb in odredb.** »Zbirka važnejših novih naredb in odredb«, VI. zvezek, je ravnokar izšla v založništvu Gorjčar & Leskovšek. Ta zvezek stane Din 24.

— **Knjižico o rokotvornem pouku v delovni šoli**, ki vsebuje navodila za gnetenje in oblikovanje iz ilovice in peska ter izrezovanje iz papirja sem, oziroma bom do poslal vsem upraviteljem osnovnih in meščanskih šol ljubljanske in mariborske oblasti. Ker so pa nekateri upravitelji naročili za svoje zavode po toliko knjig kolikor imajo razredov, češ, da ni vredno čez kati učiteljem drug na drugega na knjigo, ki itak ni draga, zato sem poslal nekaterim večrazrednicam po 2—4 izvide. Marsikateri tovariši ali tovarišice si pa tudi želi imeti lastno knjigo in zato prosim cenjene tovariše upravitelje, če šola noče obdržati knjige, naj opozore nanjo učiteljstvo na šoli, predno jo vrnejo. — **A. Novak.**

— **Poverjenikom Slovenske šolske Matice.** Poverjenike SSM vljudno naprošamo, da prično takoj z nabiranjem članov za leto 1927. ter seznane svojega članstva do pošljeje najkasneje do 15. oktobra t. l. Do tega termina bodo povsod zborovala sreska učiteljska društva UJU, zato smo uverjeni, da bo za nabiranje članstva časa dovolj. Ker misli SSM svoje letošnje publikacije čimprej izdati — ena knjiga je n. pr. že dotiskana — prosimo vse g. tov. poverjenike, da se držijo določenega termina in ne gredo preko njega. Vsako tozadevno zakašnjevanje rodi nevoljo med drugimi člani pa tudi Matici bi bilo taklo postopanje neljubo, ker ne more določiti gotovim knjigam števila naklade in posledica temu je, da morajo iziti knjige par mesecev kasneje, kar smo videli baš v preteklem poslovnem letu. Pri tej priliki opozarjamo vse one poverjenike, ki še za lansko (!) leto niso poravnali svoje članarine, da store to nemudoma, sicer je vsako nadaljno redno poslovanje z njihovim okrajem popolnoma onemogočeno. Članarina znaša kakor lanskoleto 30 Din, za dijake 20 Din. — **Slov. šolska Matica v Ljubljani.**

ČLANSTVU IN BLAGAJNIKOM!

Zaradi reda dajem na znanje sledeče:

1. Zaoštal članarino od posameznikov naj društveni blagajnik takoj izterja in nakažejo glavnemu blagajniku najkasneje do 10. oktobra t. l.

2. Članarina naj se pobira 1. vsakega meseca vnaprej.

3. Članarina se lahko vplača tudi četrt ali polletno, vendar vedno vnaprej. Zadeva društva pa je, ako se ta pobira v 10. ali 12. mesečnih obrokih.

4. Na vsaki šoli naj bo poverjenik, ki pobere članarino in jo pošlje društvu blagajniku.

5. Za plačevanje je najprikladnejša poštna hranilnica. Društvo, ki še ni član te, naj pristopi po svoji uvidenosti kot član.

6. Mesečne prijave naj se začetkom vsakega meseca točno izpolnijo in pošljejo z vsemi osebnimi izpremembami glavnemu blagajniku. V mesečno prijavo naj se vnese tudi prispevek za Zvezo državnih nameščenec in za Učiteljski pevski zbor UJU. Iz popolnitev zadnjega dela prijave, t. j. ob računa, lahko izostane.

6. Ker plača vsak začetkom meseca članarino vnaprej, je isti mesec član dotičnega društva, kjer je plačal, če tudi se tekom meseca izsli. S 1. prihodnjega meseca postane član novega društva. Blagajnik naj vsako preselitev takoj sporoči blagajniku dotičnega društva, kamor se je član preselil. Vsak član pa, ki je premenil svoje bivališče, naj to takoj sporoči potom dopisnice upravi listov, da mu zamore dostaviti liste na novi naslov.

8. Vsak prijavljeni ali novovstopivši član se vzame v stalež s 1. prihodnjega meseca. Če pa plača predpisano članarino za tekoči mesec, ga mora društvo takoj prijavit upravi listov in ga v prihodnjem mesecu izkazati v mesečni prijavi kot plus.

9. Kdor se izsli in je plačal članarino za več mesecev naprej bivešemu društvu, mora to društvo diferenco nakazati onemu društvu, kamor je član pristopil.

10. Članski seznam naj se, ne oziraje se na poznejše izpremembe, takoj začetkom septembra vsakega leta vpošlje glavnemu blagajniku. Osebnne premembe so itak razvidne iz mesečnih prijav.

11. Poslovno leto se prične s 1. julijem in se konča s 30. junijem vsakega leta.

I. IZKAZ

pomoči družini bivšega tovariša Modernsdorferja:

Kopač Leopold (Slovenjgr. učit. dr.) 400 Din; Laško učit. društvo 200 Din; Mervič Anton 65 Din; Kranjsko učit. društvo 500 Din; Zbirka Vode Angele v Ljubljani 1395 Din; Dolinar in Pušenjak 60 Din; A. Hren 75 Din; Učit. društvo Marenberg 710 Din; Dr. Ravnik 100 Din; Dr. Potočnik 10 Din; E. Troha, Zavrč. 20 Din; Š. upr. Rovte 30 Din; Ločniškar 50 Din; Herman 20 Din; Savinsko uč. dr. 65 Din; Logaško uč. dr. 140 Din; Osnovna šola Celje (Roš) 70 Din; Neimenovani iz Hrastnika 300 Din; V Meziški dolini nabrano 2735 Din; Skupaj 6.945 Din.

Podam gornjo zbirko v pregled naši javnosti, in kontrolo in premišljevanje. Na vedel sem le imena onih, kakor so vknjiženi v banki. Za Meziško dolino dobe člane vpogled v zbirko ob priliki zborovanja, kjer se lahko vsak prepriča o pravilnosti vpisa, poslanega zneska.

Tovariši in tovarišice! Pokazali ste, da Vam stanovska zavest ni prazna fraza. Marsikatero solzo ste utrlji in mnogo težav, kaj težav, življenje ste rešili po nedolžnem preganjanju družini. Prav iskrena hvala!

Prevalje, 18. VIII. 1927.

Doberšek Karel, šol. upr. Prevalje.

Skrbna gospodinja ne kupi zmlate kave, ker hoče vedeti, kaj kupi. Najbolje skrbi za družino, če ji kuha rženo kavo. Zato kupi ZIKO v rdečih zavitkih.

— **DRUŽBA SV. CIRILA IN METODA je edina družba, ki podpira šolstvo in obmejno učiteljstvo. Kaj ste storili za njo? Ali ste poskusili obuditi domačo C. M. podružnico? Pomagajte ji, da Vam pomore!**

Kmetijsko nadaljevalno šolstvo.

—t Kmetijski tečaj za osnovnošolske učitelje na kmetijski šoli na Grmu se je začel 20. avgusta. Tečaj so deloma s prav dobrim, deloma z dobrim uspehom dovršili sledeči gg. učitelji: 1. Dolgan Alojzij, učitelj, Trbovlje-Vode. 2. Iskra Miroslav, sluš. višje ped. šole v Zagrebu. 3. Hočevar Franc, šolski upravitelj, Šmihel pri Novem mestu. 4. Jenko Alojzij, učitelj, Ormož. 5. Kavčič Ivan, šolski upravitelj, Zg. Tuhinj. 6. Kavčič Ivan, šolski upravitelj, Medija-Izlake. 7. Kerda Milan, učitelj, St. Vid nad Ljubljano. 8. Lapanje Anton, učitelj, St. Peter pri Novem mestu. 9. Medic Avgust, učitelj, Odranci (Prekmurje). 10. Možina Boris, učitelj, Mokronog. 11. Omerž za Karol, učitelj, Trbovlje. 12. Resman Ivan, učitelj, Dražgoše pri Zelenikih. 13. Slibar Martin, učitelj, Toplice pri Novem mestu. 14. Turk Stanislav, učitelj, Bled. 15. Uršič Anton, šolski upravitelj, Trebelno. 16. Vidler Jožef, šolski upravitelj, Gorje pri Bledu. S tem tečajem so imenovani učitelji dobili nekaj pregled čez kmetijsko vedo in dosegli formalno usposobljenost za učitelje kmetijsko-nadaljevalnih šol. Zelim iskreno, da bi v tečaju pridobljene kmetijske nauke, ki naj se izpopolnjujejo z vestnim in temeljitim nadaljnjim študijem, čim preje mogli uspešno porabiti v kmetijskih nadaljevalnih šolah ter s tem pripomogli kmetijski ljudstvu do lepših dni.

—t Šesttedenski učiteljski tečaj na specialni kmetijski šoli v St. Jurju pri Celju, ki se je vršil od 10. julija 1920 do 20. avgusta 1927 je posečalo in dovršilo 23 učiteljev. Udeleženci so bili po večini starejši učitelji in upravitelji šol iz Mariborske oblasti. Le eden je bil iz Južne Srbije. Usposobljenostni izpit za poučevanje na kmetijsko-nadaljevalnih šolah so položili vsi, deloma s prav dobrim, deloma z dobrim uspehom. To je bil šele drugi učiteljski tečaj na zavodu. Prvi se je vršil leta 1913. Želeli bi bilo, da bi se nadalje vršili vsako leto ti tečaji, ter da bi jih obiskovali zlasti tudi mlajši učitelji, za katere so v prvi vrsti namenjeni že po odredbi Ministarstva, da se razvije kmetijsko-nadaljevalni pouk tem popolnejše in hitreje.

Osebnne zadeve.

—i V tečaj za usposobljenje učiteljev telovadbe na srednjih šolah, ki se vrši v Beogradu so sprejeti: Grmek Danijela, Roškar Dragica, Marot Ante (Kastav), Bolhar Justina, Pivk Ciril, Jaklič Milan, Zega Josip, Jarnović Milogoj in Koželj Mirko.

—i Sledeči novinci oziroma učitelji, ki so odslužili kadrski rok so nameščeni: Rošnjak Marija v St. Janžu na Dravskem polju, okraj Ptuj; Puppis Zora v Vurbergu, okraj Ptuj; Tomažič Maks pri Sv. Štefanu, okraj Šmarje, za začasnega upravitelja; Roškar Janez pri Sv. Benediktu v Slov. gor., okraj Maribor levi breg; Roškar Neža v Vučji vesi, okraj Ljutomer; Prelog Cecilija na Polensaku, okraj Ptuj; Roje Avrelj pri Sv. Martinu pri Vurbergu, okraj Maribor levi breg; Prah Karel pri Sv. Juriju ob Ščavnici, okraj Ljutomer; Regoršek Avrelj v Selnici, okraj Maribor levi breg.

—i Imenovanja na nova službena mesta. Ministrstvo prosvete je z odlokom 22. avgusta št. 52.350 in 53.428 premestilo na podlagi čl. 71. uradniškega zakona naslednje učitelje(ice) na nova službena mesta: V ljubljanski oblasti: Milico Škulj, učiteljica v Nevljah, v Tunice okraj Kamnik; Angelo Čampa, učiteljica v Pečah, na Brdo, okraj Kamnik; Ivano Ambrožič-Oražem, učiteljica v Ribnici, v Dolenjo vas, okraj

Krško; Edvina Clementeja, učiteljica v Kočevski Reki, v Banjaloko, okraj Kočevje; Ivana Štefeta, učiteljica v Bukovici, v Trzic, okraj Kranj; Stefanjo Šmalec, učiteljico v Ribnici, v St. Jerne, okraj Krško; Mileno Saksido, učiteljico v Černošnjicah, v Cerknici, okraj Krško; Ano Peršič, učiteljico na Viču, v St. Janžu, okraj Krško; Sašo Dominika, učiteljica na Mirni, v Bučko, okraj Krško; Franjo Dominko-Urek, učiteljico na Raki, v Bučko, okraj Krško; Danico Logar Lederhas, učiteljico v Zagorju ob Savi, v Trebelno, okraj Krško; Hedviko Stojkovič, učiteljico v Hrušici, v St. Janžu, okraj Krško; Marijo Paternoster, učiteljico v Ribnici, v Trbovlje, okraj Laško; Bogomilo Čerin, učiteljico v Šmartnem, v Trbovlje, okraj Laško; Avgusta Šuligoja, učiteljica v Retežu, v Trbovlje-Vode, okraj Laško; Josipino Milavec, učiteljico na Rakeku, v Stari trg, okraj Logatec; Valerijo Zurec, učiteljico v Novem mestu, v Brusnice, okraj Novo mesto; Nado Vozel, učiteljico v Trebelnem, v Mirno, okraj Novo mesto; Božidarja Črnelca, učiteljica v Maverlenu, v Zagorje ob Savi, okraj Litija; Emilijo Dolinar-Marolt, učiteljico v Hrastniku, v Moste, okraj Ljubljana okolica. — V mariborski oblasti: Maksja Tvrdija, učiteljica v Dobrepoljah, v Zavrč, okraj Slovenjgradec; Valentina Freceja, učiteljica v Dev. M. v Polju, v Koprivnici, okraj Šmarje; Alojzija Nečimra, učiteljica na Studencu-Igu, k Sv. Duhu na Stari gori, okraj Ljutomer; Stanka Pogačnika, učiteljica v Logu-Zaplani, v Sredice, okraj Murska Sobota; Stanislav Zabajaka, učiteljica v Senovem, v Tvrtkovju, okraj Murska Sobota; Vilibalda Zehrerja, učiteljica v Šmartnem pod Šmarno goro, v Šmiklavžu, okraj Slovenjgradec; Vladimirja Korbarja, učiteljica na Ježici, v Marenberg, okraj Dravograd; Otilijo Križ, učiteljico na Viču, v Naračju, okraj Ptuj; Marijo Bartol, učiteljico v Ribnici, v Marijo Snežno, okraj Maribor, levi breg; Zoro Kuhar, učiteljico v Šmartnem pod Šmarno goro, k Sv. Duhu pri Ostrem vrhu, okraj Maribor, levi breg; Vidler Frelih, učiteljico na Laverici, v Novo Sifto, okraj Gornji grad; Heleno Colnar, učiteljico v Senčurju, v Dokležovje, okraj Dolnja Lendava; Alojzijo Debeljak, učiteljico v Naklem, k Sv. Bolfenu v Slovenskih goricah, okraj Ptuj; Ano Sekulo, učiteljico v St. Jurju, v Fokovce, okraj Murska Sobota; Darinko Berce, učiteljico v St. Janžu, v Gederovce, okraj Murska Sobota; Marijo Trtnik, učiteljico v St. Jurju, v Kupšince, okraj Murska Sobota; Danico Rojina, učiteljico v Šmartnem, v Sv. Andraž pri Velenju, okraj Slovenjgradec; Franjo Hlebec, učiteljico v Lescah, v Vučjo gomilo, okraj Murska Sobota; Elzo Vračko, učiteljico v Kapelah, v Andrejce, okraj Murska Sobota; Albino Sketelj, učiteljico v Radovici, v St. Janžu na Vinski gori, okraj Slovenjgradec; Marijo Verovšek, učiteljico v Polhovem gradu, v Melince, okraj Dolnja Lendava; Mihaelo Rožič, učiteljico v Kranjski gori, v Dobje, okraj Šmarje; Boženo Macak, učiteljico pri Sv. Križu pri Litiji, v Slivnici pri Celju, okraj Šmarje; Katarino Hlebec, učiteljico v Kropi, v Kalobje, okraj Celje.

—i Imenovanja. Ministrstvo prosvete je na osnovi čl. 71. čin. zakona prestavilo sledeče učne osebe: Pavlo Zabovnik iz Luč, okraj Gornji grad v St. Pavel pri Preboldu, okraj Celje; Šeško Antona iz Sv. Jakoba Slov. gor., okraj Maribor levi breg, v St. Ilj Slov. gor., okraj Maribor levi breg; Breganta Oskar iz Kruplivnika, okraj Murska Sobota, v Novo cerkev, okraj Ptuj, za začasnega upravitelja; Beloglavec Matildo iz St. Ožbald ob Dravi, okraj Dravograd v Zg. Sv. Kungoto, okraj Maribor levi breg; Bergelez Marijo od Sv. Anje Slov. gor., okraj Maribor levi breg, v Vitanje, okraj Koprivnice; Mrovlje Ano iz Sv. Jurja, okraj Murska Sobota, v Sela, okraj Ptuj; Beloglavec Vilibalda iz Murske Sobote v Pertočo, okraj Murska Sobota; Cvetko Ivana od Sv. Martina na Poh., okraj Maribor desni breg k Sv. Rupertu, okraj Celje, za začasnega upravitelja. Imenovani naj nastopijo novo službeno mesto dne 1. septembra t. l. tudi, če do takrat ne prejmejo uradnega dekreta.

—i Ministrstvo Prosvete je imenovalo: Ano Hasl roj. Žiher, učiteljico v Cirkovcah, srez Ptuj, za učiteljico v Ptuju ter jo dodelilo pisarni sreskega šolskega nadzorika v Ptuju. **Bolle Frana**, šolskega upravitelja v Gornji Ponikvi za kontrakt. šolskega upravitelja na Ponikvi srez Šmarje. **Ano Dolenc**, učiteljico v Odrancih, srez Dolnja Lendava, za učiteljico v St. Petru na Medvedjem selu, srez Šmarje. **Wusser Ljudovita** pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah, za učiteljica v Viršanju, srez Šmarje. **Smodič Antona** pri Sv. Barbari v Halozah, za učiteljica na Hajdini, srez Ptuj. **Fras Alberta** v Hajdini, za učiteljica v Ptuju na deški okoliški šoli. **Elsnik Marto** v Vuzenici, za učiteljico v Puconcih srez Murska Sobota. **Poznik Ano** roj. Hočevar v Sevnici, za učiteljico v Ptuju na dekliški okoliški šoli. **Cjak Srečko** v Seboborcih, za učiteljico v Martjancih, srez Murska Sobota. **Bernot Nado** v Trdkovi, za učiteljico v Pušavi, srez Maribor — desni breg. Vsi navedeni morajo službo nastopiti dne 1. septembra tekočega leta, drugače jim prestane služba, tudi če do takrat ne dobe uradnega dekreta.

Društvena zborovanja UJU.

Vabila

— Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje dne 7. septembra t. l. pri Sv. Lezbartu blizu Vel. Nedelje. Začetek ob 10. uri. Spored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja in zadnje odboreve seje. 2. Dopisi.

3. Pogledi na srednjeveško zgodovino ormoškega okraja; predava univ. profesor dr. J. Kelemina. 4. O pokrajinski skupščini v Kranju; poročala delegat M. Venigerholc. 5. Poročilo o samoozbrazovalnem tečaju poročenstva v Ljubljani; poročajo udeleženci. 6. Proračun za novo poslovno dobo. 7. Slučajnosti.

Poročila:

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ** je zborovalo dne 11. junija t. l. pri Sv. Gregorju.

Poročilo predsednika. V svojem govoru opiše položaj našega društva, ki ni slab, a tudi ne prav dober.

Socialno pedagoški tečaj, ki se vrši v Kočevju dne 2., 3. in 4. julija t. l., naj članstvu predoči ono evolucijo, ki je nastala po vojni.

Nato da besedo tov. Merviču, ki nam je podal zgodovino učiteljskih organizacij v Sloveniji: Učitelj žrtve razmer preteklosti.

Za tem nam je referiral isti predavatelj »O določbah novega finančnega zakona«. **Dopisi.** Okrožnico spravnega odbora med UJU in Edinstvom smatra društvo za ilegalno. Delegati za pokrajinsko skupščino v Kranju dobe tozadevna polnomočja v zastopanju društva.

+ **CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je imelo svoj redni letni občni zbor dne 11. junija t. l. v Celju ob udeležbi 109 članov.

Tov. predsednik se je spominjal v prišernih besedah preminulega odličnega člana tov. Maksa Wudlerja, katerega izguba je prizadela tudi društvu neizmerno težak udarec ter bivšega člana tov. Frana Gajška.

Poročili o društvenem delovanju v prvi polovici leta 1927. sta podala tov. tajnik in tov. blagajnik. Društvo šteje 152 članov. Tov. blagajniku je bil podeljen absolutorij. — Članstvo je sklenilo pristop k pedagoški centrali v Mariboru.

Za pokrajinsko skupščino so stavili tovariši Volavšek, Gobec in Roš skupno 14 predlogov, ki jih je članstvo obravnavalo in odobrilo.

Volitve društvenega odbora za dobo 1927./28. so se izvršile tajno z listki s sledečim izidom: predsednik Josip Gosak, podpredsednica Ivanka Zupancičeva, tajnik Franjo Roš, blagajnik Josip Valenčič, odborniki Ljudmila Schreinerjeva, Fran Voglar, Vekoslav Gobec in Ciril Pregelj.

Članarina v bodoče znaša v 10 mesecih po 15/40 Din, za učiteljice, poročene z učitelji po 7/20 Din, za staroupekonce po 5 Din. Tu je že vsteta članarina za Savez državnih uradnikov in za Pedagoško centralo v Mariboru. Tudi članstvo pri Šolski Matici naj bo obvezno. — R.

+ **ŠOSTANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 11. junija 1927 v Velenju. Po običajnem pozdravu se je tov. predsednik v lepih besedah spominjal preminulih tov. Anice Medvedove in Josipa Špenka, ki sta službovala v našem okraju.

O dopisu spravnega odbora iz Maribora se vname obširna debata. Dala so se navodila delegatom, odločitev pa se je prepustila pokrajinski skupščini.

Sklepi: 1. Šostanjsko učiteljsko društvo zahteva, da v bodoče samo nominira delegate v disciplinska sodišča skupno s slovenski graškim učiteljskim društvom, ker je način zadnjih volitev pri vrinjenih kandidatih iluzoren in 2. Pov. UJU v Ljubljani naj izda nov spopolnjen »stalež« učiteljstva s stanjem 1. oktobra t. l., ko bodo že premeščenci in novinci na svojih mestih, ker je isti iz leta 1923. že popolnoma zastarel.

+ **REDNI LETNI OBČNI ZBOR UČITELJSKEGA DRUŠTVA ZA SREZ DOLNJA LENDAVA** se je vršil dne 10. junija 1927 v Turnišču. Navzočih je bilo 36 članov.

Zapisnik se je vzel na znanje in odobrilo.

Tajnikovo in blagajnikovo poročilo. Prvo je dal poročilo tajnik, ki je med drugim omenil, da šteje društvo 72 članov; v novem letu je pristopilo 8 članov, izstopila sta dva. Končno se je uredila natančna statistika članstva, ustavilo se je pošiljanje stan. glasila onim, ki so ga prejimali, a niso bili člani. Poročilo je bilo odobreno. Tov. Ozmec stavi predlog, da se sestavi lista onih učiteljev(ice) v srezu, ki niso člani društva. Predlog je bil sprejet. — Nato je podal poročilo blagajnik, ki je povdaril, da se sedaj že bolj redno plačuje članarino, vendar so člani, ki dolgujejo po več let. Za pregledovalce računov sta bila izvoljena tov. Šomen in gđ. Šnajderjeva, ki je poročala o uspehu z izjavo, da je poslovanje blagajnika v najlepšem redu in predlagala absolutorij. Članstvo je z aplavzom sprejelo ta predlog in s tem izrazilo popolno zaupanje in pohvalo svojemu dolgoletnemu blagajniku. — Tov. blagajnik vpraša, kako se naj posluje z blagajno vnaprej radi nove poslovne dobe. Bil je sprejet predlog Iz. Horvata, ki pravi, da se pretekla polovica leta 1927 priključi k letu 1926. in se začne novo poslovno leto z novim šolskim letom. — Tov. Peternel predlog, da se zbrše iz društva vse one članice, ki že več let dolgujejo na članarini, oziroma se jih prišli, da plačajo, je bil z odobravanjem sprejet.

Sledile so volitve. Vršile so se volitve po listkih. Izvoljeni odborniki so se takoj sestali k seji in odbor je sledeči: predsednik Peternel, podpredsednik Drago Kotnik, tajnik Izidor Horvat, namestnik Birska, blagajnik Preininger, namestnik Kontler in odbornik Ozmec. Namestniki pa: Šnajderjeva Kreps in Pupis.

Sledilo je predavanje tov. Franceta Skulja o »Družbi sv. Cirila in Metoda«. **Dopisi** so se obravnavali po redu. Sprejet je bil predlog, da se članstvo, ki ne prihaja na društvene sestanke, kaznuje z denarno globo v znesku 10 Din.

Šolske zvezke po konkurenčnih cenah, iz najboljšega papirja s pivnikom Izdeluje Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6. Učiteljstvo opozarjamo, da naj uvede te zvezke v šole in naj zahteva v trgovinah zvezke Učiteljske tiskarne.

Zvezki se prodajajo v korist „UČITELJSKEGA KONVIKTA“ v Ljubljani in „UČITELJSKEGA DOMA“ v Mariboru.

Novo!

Novo!

IVAN HRIBSKI:

Šolski upravitelj

Neobhodno potrebna knjiga za vsakega šolskega upravitelja. Obravnava posle, ki jih ima šolski upravitelj od prvega do zadnjega dneva v šolskem letu.

Cena brošir. knjigi Din 28

Naroča se v

KNJIGARNI

»UČITELJSKE TISKARNE«

V LJUBLJANI

Frančiškanska ul. 6

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—.

—o ZAMENJAVA SLUŽBE. Stalna učiteljica v neposredni bližini Maribora želi menjati svoje mesto iz družinskih razlogov s tovarišico v Ljubljani ali njeni neposredni bližini. Ponudbe je poslati na upravo Učit. Tovarisa pod značko »Zamenjava«.

—o SOSTANOVALCA išče za Beograd Stan-ko Tavželj, učit. v Hinjah, p. Struge.

—o LETNIK 1902! Slike o priliki 25-letnice so gotove. Prosim, da jih vsakdo takoj dvigne pri fotografu. — Grum.

—o PRVOVRSTNA HRANA ZA UČITELJE, UČITELJICE, DIJAKE, kakor tudi za uradnike in drugo cenj. občinstvo, nudi se dnevno obed in sicer zakuhana juha, meso, dve prikuhi in močnata jed ali pa kompot po Din 7, večerja Din 7 ali pa mesečno skupaj Din 392. Razen tega se dobi pri vsakem kosilu in večerji en kruh in dobra pijača zastoj. Jedila se servirajo od 12.—3. ure in od 6.—9. ure. Restavracija pri »ZVEZDI«. Pod mostom št. 11, Maribor. V bližini drž. mostu.

Prispevajte kot podporniki
»Pevskemu zboru UJU učiteljstva«!

VSEM ŠOLAM IN KRAJNIM ŠOLSKIM SVETOM

OFERIRAM

AMERIKANSKO PRAŠNO OLJE

BREZ DUHA, ZNAMKE HYGIENE

PO NAJNIŽJIH CENAH IN VSAKO KOLIČINO

AVGUST ŽLAHTIČ

RAZPEČEVALEC AMERIKANSKIH
MINERALNIH OLJNATIH PRODUKTOV

MARIBOR

SLOVENSKA UL. 2.

Izšel je!

Gröbming - Lesica - Mole:

Izšel je!

Srbskohrvatsko-slovenski slovar

Besedni zaklad tega slovarja vsebuje na 432 straneh vse izraze iz vseh knjig, ki so v rabi na naših šolah, poleg tega pa vse izraze iz vsakdanjega življenja za dom in urade, v kolikor so različni od slovenskih.

Slovar je opremljen z akcenti, kar je neprecenljive vrednosti za šolo, ker brez akcentov ni mogoče srbskohrvaščine pravilno izgovarjati. V slovarju je upoštevana ijekavščina in ekavščina, tako da ne pride človek v zadrego ne pri čitanju hrvaških, ne srbskih knjig.

Ker je naklada slovarja zelo mala in ker bo zato v nekoliko tednih knjiga razprodana, je v Vašem interesu, da slovar čimprej naročite.

Naročila sprejema

Učiteljska knjigarna v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6

Cena 50 Din. Pri skupnem naročilu (najmanj 10 izvodov) cena à 45 Din.

„IDES“ - Tvornica kem. izdelkov - Kranj

nudi

prvovrsten prašek za črnilo v dozah in zavitkih in črnilo v obliki papirja kakor tudi najboljše antracen črnilo od 1/32 do 1 l, rdečilo in drugo.

Učiteljstvo se opozarja, da dobi pogodbeno od vseh direktnih naročil 10 % prispevek

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta.

Pelikan

ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK
POVSOD NA ZALOGI • TISKOVINE NA ZAHTEVO
GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.

Ročni katalog

za šolsko leto 1927/28

je že izšel in stane komad 16 Din

Poleg koledarja in kataloga za razredne in predmetne učitelje vsebuje Ročni katalog ta-le poglavja:

Brezplačno zdravljenje — davki — draginske doklade za aktivne učitelje, za upokojence, vdove in sirote — državljanstvo — državni prazniki — kolovna lestvica — nastop službe — naše zastave — oblasti — plače (tabele) — pokojnina (odmera in tabele) — pošne pristojbine — pouka prosti dnevi — povišice — pravna pot za obrambo pravic — prejemki učiteljstva — rodbinska pokojnina, odmera — rodovnik naše vladarske hiše — selitveni stroški — službena doba in napredovanje — srezi v Sloveniji — stalnost v službi in stalnost na mestu — takse — upokojitev — užitki po umrlih — važne razsodbe in odločbe — vojaška služba in učiteljstvo — vstop v državno (učiteljsko) službo in vozne olajšave.

Za gg. meščanskošolske učitelje, strok. učitelje, katehete in učiteljice ženskih ročnih del je prirejen katalog samo za posamezne predmete, kar naj se blagovoli povdarjati pri naročilu.

Ker je naklada z ozirom na število učiteljstva v Sloveniji — pa tudi Srbi in Hrvati naročajo Ročni katalog — majhna, požurite se z naročili.

Naročila sprejema Učiteljska tiskarna, Ljubljana, Frančiškanska 6.

Baržun svetovne znamke
„LINDEN“.

Prvovrstna kakovost, zjamčene barve!

V zalogi trdke

A. & E. SKABERNE, LJUBLJANA.

Slovenskemu učiteljstvu!

Luka Lavtar je priznan in švaže- van računski metodik celo preko mej svoje domovine. Njegove računice za osnovne šole, ki pravkar praznujejo svoje vstajenje, so popolnoma predelane in ustrezajo po svoji novi vsebini vsem modernim metodiškim zahtevam. S tem je opravičena izpremenjena nova izdaja, ki jo preveva v vseh njenih delih svež računski duh, saj so uveljavljena v njej vsa ona načela, ki so danes merodajna za sestavo računice za osnovne šole. Namen teh vrstic je, opozoriti slovensko učiteljstvo na predelane Lavtarjeve računice ter zlasti poudariti dejstvo, da so v njih na eni strani ostale **glavne Lavtarjeve ideje** in da je na drugi strani priznani strokovnjak in obenem izvrsten poznavalec Luka Lavtarjeve računske metode, **Ljudevit Černež**, ki je računice predelal, izločil iz njih vse nepotrebne snovi, oziroma izpopolnil knjige s takimi snovmi, ki smo jih do sedaj v teh računicah pogrešali, oziraje se pri tem na zahteve **delovne šole**.

Bistveno je izpremenjena Lavtarjeva računica, ki je namenjena **elementarnemu** razredu. Ta knjiga ima sedaj **barve**. Kako pusta in dolgočasna je otroška knjiga, ki nima barv! Otroci se igra z barvo in jo ljubi zaradi nje same. Kar še ni barvasto, to otroška roka poslika. Otroci sam je ustvaril prvo barvasto začetnico. Barvaste so slike tudi v Lavtarjevi prvi računici ter zajete iz interesnega kroga otrokovega. Slike kakor kozji pastir, orač, krave pri koritu, sodar pri delu, Miklavžev večer, domači zajci, Sveta noč in druge, ki se z njimi **ponazarujejo pojmi števil in računske operacije**, bodo otroci motrili ure in ure, saj nam predstavljajo te kompozicije prizore in situacije iz resničnega življenja, ki bodo vzbujali največje zanimanje v vsakem pravem otroku. Saj so pa te slike tudi iz-

brane z veliko spretnostjo in so naravnost prilagojene otroškemu duševnemu življenju. Tovariša **Dragotin Humek** in **Joža Poljanec** ki sta jih ustvarila, sta umetnika z otroško čutečim srcem in fina psihologa, to njuno delo je resnična, prava, pristna umetnost. Vse slike so res brezhibno umetniško občutene, privlačne in očesu dopadljive. Lahko bi se dala k vsaki sliki napisati cela povestica, ali tu bi se človek moral znati pogrezniti v hrepenečo dušo otroka tako dobro, kakor sta se vanjo znala pogrezniti naša umetnika. Zato bi bila nesreča za knjigo, ako bi se, da se izdaja poceni, slike odstranile iz nje in namesto njih v obliki tabel obešale na steno. Kdor to želi, ne pozna intimnega razmerja med čustvovanjem našega otroka in njegovo duševnostjo. Pravi otrok položi svojo začetnico s slikami vred pod zglavnik in na njej sladko zaspi...

Ideji, ki na njej temelji knjižica, ustreza tudi **vsa ostala njena vsebina**.

In ta knjiga hoče učitelja naših malčkov spremljati v računskih urah skozi eno leto z namenom, da te sicer suhoparne in mučne ure njemu samemu in njegovim učencem napravi čim najbolj **prijazne in prijetne**. Kdor z ljubeznijo vodnika otrok to stori, bo dosegel **igraje in z lahkoto** svoj smoter ter preživel **veselo računsko leto** s svojimi učenci.

Lavtarjevo prvo računico v predelani Černeževi izdaji lahko kupiš, ne da bi si jo poprej ogledal. Kako privlačno zna pisatelj snov izbirati, kako zna on vse otroške življenske nagone staviti v službo pouka in kako zna vzbujati pozornost in zanimanje učencev ter vzdrževati njihovo samodelavnost do konca, to je njegova **velika skrivnost in metodiška umetnost**, ki se opira na **temeljito poznavanje otroške duše**. Vsak korak je dobro premišljen in prak-

tično preizkušen. Vse zanimivo in izvirno! Za računanje na elementarni stopnji po meni Lavtar v predelani Černeževi izdaji **cel program**.

To je v resnici **prava mladinska knjižica** ki vodi otroke od puste ledine na **svežo zeleno trato** in pisan travnik. Na vsaki strani življenje v podobah in številih! Vsi ti darovi silijo naravnost otroke k štetju, primerjanju števil in priprostim računskim operacijam. Otroci se bodo kmalu uživali v to ljubko knjižico in se bodo dobro počutili na tem vrtu pestrih slik in drobnih števil, gotovo pa bodo tudi kmalu zapazili obilico možnosti za **samostojno tvarjanje nalog** na podlagi pripravljenega gradiva.

To sem hotel s svojega stališča povedati o tej knjižici, onim zaslužnim možem, ki so jo ustvarjali z **jasnimi in odprtimi očmi in s solncem v srcu**, pa kličem: **Hvala Vam!**

Prepričan pa sem, da bodo tudi ostali deli Lavtarjeve računice v predelani Černeževi izdaji prav dobro služili **praktičnim** potrebam in da se bodo z novimi računicami dosegali **najboljši in trajni uspehi**.

Ne morem se na tem mestu spuščati v podrobnosti glede njih vsebine, zdi se mi pa potrebno naglasiti, da se je v predelanih računicah odmerilo precej časa za računanje nalog iz **resničnega življenja**, za računsko uporabo, za kvantitativno shvatanje bližnjega in daljnega sveta, torej **uporabnim nalogam**, ki so **krona vsega računanja**.

Ni treba tukaj dalje naglašati in podrobneje izvajati, kako malo zna naše ljudstvo računati, računati namreč ne v šolskem, temveč v **višjem smislu**: svoje življenje ekonomski urejati, ravnavati se po dohodkih in izdatkih, potrebne stvari razločevati od samo zaželenih itd. Ne morem se ubraniti utisa, da je šola pač učila računati v **enem smislu** (določen postopek pri

reševanju nalog, mehaniziranje), ni pa učila računati povsod v tem **drugem višjem smislu**. In baš to je zlasti danes najbolj potrebno, ono prvo je le podlaga in to včasih prav malo vredno.

Pisateljica sta si napravila za obravnavo računov o **domačem gospodarstvu in gošpodinjstvu** prav dober načrt, ki v njem upoštevat vse najvažnejše zahteve pametnega gospodarstva. Tako se ozirata na higijeno prehrane, obleke in stanovanja, na socialne obveznosti in druge potrebe, na varčevanje, lastni dom in poklic. Gospodinjski, kmetijski, obrtni in trgovski računi, računi o zavarovalnici, računi o tujih vrednotah denarja in o preračunavanju tujega denarja v našo valuto in obratno, pouk o zadružništvu in zemljiško-davčnem katastru, javno gospodarstvo, in sicer naloge občin in države, vse to bode pripomoglo k temu, da se učenci na višji stopnji v duhu ekonomske ureditve življenja pripravijo za vstop v praktično življenje in da se bodo po šolski dobi znali pravilno orientirati tudi na ostalih življenjskih popriščih.

Ako si sedaj predočimo v celoti predelane Lavtarjeve računice, moramo brez pridržka priznati, da velik smoter obvlada te računice: **matematična izobrazba**.

V veliki in mali svet, ki nas obdaja, nas vodi vsaka stran teh računov. Z otroškimi očmi izremo v ta svet, z otroškimi ušesi prisluškujemo in v duhu gledamo ter se veselimo, kako hrepeneče otroške roke segajo po mični snovi ter se vanjo z veseljem in razumevanjem poglobljajo. Posamezne strani teh računov pa diha tudi fin, svež in zdrav humor, ki je tako dobrodejen za otroke.

Računice pa ne vežejo učence strogo nase, temveč jim vsepovsod dajejo mnogo svobode. Vsak situacijski krog pošilja otroke ven na delo: **Opazuj! Doživljaj! Kupuj! Prodajaj! Meri! Ceni! Tehtaj in primerjaj!** Tako otroci samostojno preorjejo obširno polje računske umetnosti v matematičnem in stvarnem oziru. S tem pa

se ustvarja v učencih **veselje do računanja**, kar od vsega početka zajamčuje sigurne in trajne uspehe.

Večina nalog pušča otroku proste roke in ga ne sili z določno formuliranim vprašanjem v tesne spona. Dogodek za dogodekom, doživljaj za doživljajem se odigrava pred duševnim očesom otroka in le končno vprašanje: »Kaj lahko računaš?« ali poziv »Računi!« ga miče in vabi ter mu daje pobudo za razmišljanje in samostojno delo.

Duše, ki poznajo življenje in otroško psiho, so tukaj na delu in počasi, prav počasi, skrbno uvažujoč načelo razvoja, se povsod približujemo abstrakciji. Tako se te računice popolnoma odrekuje tradicijam, ker je snovni princip vsepovsod podrejen psihološkemu principu.

Namesto normalnega postopanja, ki navadno le ovira samostojno delo in s tem tudi razvoj inteligence in volje kakor sploh izobrazbe osebnosti, stopi čestokrat tudi iskanje drugih možnih načinov in potov za razreševanje nalog po učencih samih, da se s tem prepreči mehaniziranje tam, kjer je treba lastnega preudarka, presojanja in lastne odločbe. Le tako je mogoče, vzgajati osebnosti tudi v računskem pouku.

Način uporabe je kaj srečno prirojen otroškemu življenju in tudi delo na sicer suhoparnih številih je na zunaj tako priključljivo opremljeno, da miče otroke k živahnemu in vnetemu sodelovanju. Ves čas pa se otroci navajajo tudi na to, da samostojno zastavljajo probleme, da sami formulirajo naloge in tvarjajo računske povestice in da zbirajo razne računske podlage ali statistični material, računice pa nudijo tudi same obilo takega gradiva.

Tako se v teh računih na izredno spreten način izkoriščajo izsledki moderne otroške psihologije in lahko trdimo, da te računice postavljajo otroka in učitelja v sredino življenja in vrvenja delavne šole. Otroški in prijeten pa tudi umetniški in vedno mikaven je tak računski pouk. Otrok računa tako, da se udeležuje, da opazuje

in doživlja, da si živo predstavlja življenjske situacije in da se naposled brez potrebnega truda dokoplje do **abstraktnih pojmov**.

Predelana Lavtarjeva računica za **višjo stopnjo** je krona vsega njegovega dela. To ni samo računica, ampak obenem realna knjiga v moderni obliki. Lep kos zemlje pisja, naše zgodovine, prirodoznanstva in narodnega gospodarstva se tu razgrinja pred našimi očmi, in kako znajo števila govoriti, to čutimo tukaj. Tu je zanimivega, koristnega in hvaležnega dela za učitelja in učence več kot dovolj.

Ker predelane Lavtarjeve računice dosledno uvažujejo načelo razvoja, nazornosti in samodelavnosti učencev ter v polni meri ustrezajo novodobnim metodiškim zahtevam in ker so tudi popolnoma v skladu z vseljavnimi učnimi načrti, je Glavni Prosvetni Svet v Beogradu odobril, da se te računice smejo uporabljati kot učne knjige na vseh osnovnih šolah v Sloveniji.

Trdno sem uverjen, da bode slovensko učiteljstvo **takoj** seglo po teh modernih knjigah in da ne bo osnovne šole v Sloveniji, ki bi se ne okoriščala z bogatimi zakladi, ki so nakopičeni v predelanih Lavtarjevih računih. Ako se te računice udeležijo povsod, je v najkrajšem času pričakovati največjega razmaha računskega pouka na naših osnovnih šolah. Tako pa se bomo tudi najlepše oddolžili velikemu mojemu L. Lavtarju, ki mu je bil najvišji smoter življenja, utirati nova pota računskemu pouku ter usposobiti učence ne samo za sigurno in samostojno računanje, ampak tudi za gospodarsko mišljenje in udeleževanje in jih na ta način vzgojiti v prave osebnosti.

Priloga: poizkusni list iz Lavtarjeve ilustrovane računice.

Knjiga se dobi v vseh knjigarnah.

Maribor, dne 14. avgusta 1927.

M. Senkovič.